

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

**Operní festival Smetanova Litomyšl a jeho vliv na
rozvoj turistického ruchu města**

Bakalářská práce

Autor: Petra Čermáková

Studijní obor: Management cestovního ruchu

Vedoucí práce: Mgr. Alexandr Gregar, Ph.D

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 15.8.2016

.....

Petra Čermáková

Poděkování:

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Alexandru Gregarovi, Ph.D. za metodické vedení práce, za pomoc a cenné rady při tvoření práce. Dále děkuji svým prarodičům a rodičům za vedení k vážné hudbě a cenné rady.

Anotace

Bakalářská práce se zaměřuje na souvislost operního festivalu s městem Litomyšl. Festival je nedílnou součástí celého regionu. Práce ujasňuje pojmy jako jsou: genius loci, art marketing, event, produkt cestovního ruchu, kulturní dědictví jako produkt cestovního ruchu, návštěvnost. V práci jsou zakomponovány individuální rozhovory s návštěvníky festivalu, s vedením festivalu a PR manažerkou festivalu. Dále je práce zaměřena na případovou studii, která se opírá o článek z MF Dnes z února 2016, kde jsou vyzpovídáni významní návštěvníci. Tato literární opora je v práci dále rozvinuta dotazováním autora stejnou otázkou ve svém vlastním výzkumu. Na konci práce je vše podstatné shrnuto.

Klíčová slova: Genius loci, art marketing, produkt cestovního ruchu, festival Smetanova Litomyšl, event, cestovní ruch

Annotation

This thesis focuses on the relationship opera festival with the town Litomyšl. The festival is an integral part of the region. The festival is an integral part of the entire region. This thesis clarifies concepts such as: genius loci, art marketing, event, product of tourism, cultural heritage as a tourism product. At thesis there are incorporated in individual interviews with the visitors of the festival, with the leadership of the festival and festival PR manager. Furthermore, the thesis is focused on the case study, which is based in the article of MF Dnes from February 2016, where notable visitors are interviewed. This literary standby is in the bachelor thesis further developed by the author questioning of the same question in its own research. At the end of the bachelor thesis all is summed up.

Key words: Genius loci, art marketing, tourism product, Smetana's Litomyšl Festival, event, tourism.

Obsah

1	ÚVOD.....	1
2	CÍL A METODIKA PRÁCE.....	2
3	TEORETICKÁ ČÁST	7
3.1	Genius loci.....	8
3.2	Historie města Litomyšl	11
3.3	Historie operního festivalu Smetanova Litomyšl	12
3.4	Asociace hudebních festivalů v České republice	16
3.5	Perspektiva festivalu.....	17
3.6	Organizace Smetanova Litomyšl, o.p.s.	17
3.7	Festival Smetanova Litomyšl 2016	18
3.8	Bedřich Smetana.....	20
3.9	Výtvarná Smetanova Litomyšl	21
3.10	Lázně ducha.....	22
3.11	Gastronomie	22
3.12	Litomyšl 12x jinak.....	23
4	PRAKTICKÁ ČÁST	24
4.1	Marketing událostí.....	24
4.2	Vymezení pojmu event.....	24
4.3	Členění eventů	25
4.4	Dopady eventů na destinaci cestovního ruchu	26
4.5	Art marketing.....	27
4.6	Produkt cestovního ruchu	27
4.7	Kulturní dědictví jako produkt	28
4.8	Kvalitativní výzkum – rozhovory s návštěvníky festivalu	29
4.8.1	O výzkumu.....	29

4.8.2	Otázky kladené respondentům v rámci řízeného rozhovoru.....	29
4.8.3	Výsledky výzkumu	29
4.8.4	Shrnutí výzkumu	38
4.9	Řízený rozhovor s Ing. Bc. Barborou Krejčí.....	39
4.9.1	O výzkumu.....	39
4.9.2	Otázky kladené respondentce Ing. Bc. Barboře Krejčí.....	39
4.9.3	Výsledky výzkumu	39
4.9.4	Shrnutí výzkumu	40
4.10	Případová studie – MF DNES 19. 2. 2016	40
4.10.1	O výzkumu.....	40
4.10.2	Otázka kladená respondentům	40
4.10.3	Výsledek výzkumu.....	40
4.10.4	Shrnutí výzkumu	41
4.11	Cestovní ruch.....	40
4.11.1	Cestovní ruch v Litomyšli.....	40
4.12	Návštěvnost	40
4.12.1	Charakteristika segmentace návštěvníků	40
5	SHRUTÍ VÝSLEDKŮ PRÁCE	47
6	ZÁVĚR.....	48
7	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	50
8	SEZNAM GRAFŮ	52
9	SEZNAM ZKRATEK	53
10	SEZNAM PŘÍLOH	54

1 ÚVOD

Téma bakalářské práce bylo vybráno z důvodů blízkého vztahu k místu a jeho velmi dobré znalosti. Snaha dozvědět se mnoho nových poznatků a zjistit podrobné informace o fungování samotného operního festivalu Smetanova Litomyšl, který je nedílnou součástí města. Samotné město Litomyšl je jedinečné a pojem „genius loci“ k tomuto městu neodmyslitelně patří. O samotném městě Litomyšl se tvrdí, že se může pyšnit nejkrásnějším náměstím v Čechách. Bakalářská práce se zaměří i na historii, která je úzce spjata s nynějším „geniem loci“, a nelze ji opomenout. Dále se práce zaměřuje na termíny, které jsou podstatné v cestovním ruchu a monitorování návštěvnosti v Litomyšli.

2 CÍL A METODIKA PRÁCE

Cíl práce

Základním prvkem pro tvorbu práce byla rešerše odborné literatury, která se zabývá tématem „genius loci“, produktem cestovního ruchu, event, monitoringem cestovního ruchu, festivalem Smetanova Litomyšl a samotným městem Litomyšl. Problematika „genia loci“ je posuzována tak, aby si práce po celou dobu udržovala stejný názor. Citované texty jsou v práci znázorněny kurzívou pro větší přehlednost textu. Bakalářská práce je rozdělena na dvě části – na teoretickou část a na praktickou část. Hlavním důvodem proč je v práci zmíněn pojem „genius loci“ je ten, že tento pojem je důležitým aspektem v rozvoji turistického ruchu města. Dnešní doba je doba příběhů a tak je třeba návštěvníky okouzlit zajímavým způsobem a to se městu daří velmi dobře. Láka návštěvníky pojmem „ festival Smetanova Litomyšl – festival s geniem loci. Tento magický slogan zaujme většinu potencionálních návštěvníků a přiláká je nejen na samotný operní festival, ale i do města a blízkého okolí.

TEORETICKÁ ČÁST vychází z pojmu „genius loci“ – vysvětlení pojmu a znázornění, že tento pojem je individuální. Má jistě dané definice a lze ho vysvětlit, ale je nutné tento pojem brát jako psychologický jev, který každý jedinec prožívá či neprožívá jinak. Záleží na citlivosti a hlavně také na tom, jaké jsou zkušenosti s tímto pojmem. Co o tom jedinec ví. Psychologický jev, který je součástí prožitku. „Genius loci“ je jasně daný pojem, ale bakalářská práce pojednává nejen o tomto pojmu, ale i o rozvoji turistického ruchu města. Dále je stručná zmínka v teoretické části práce o historii operního festivalu, o historii města, o chodu festivalu a o ostatních kulturních akcích, které město pořádá během celého roku.

PRAKTICKÁ ČÁST hned v úvodu vysvětluje pojmy týkající se art marketingu, produktu cestovního ruchu, event. Hlavním obsahem praktické části jsou rozhovory – základní technika sběru informací v kvalitativním výzkumu. Rozhovory jsou rozděleny do dvou částí. První část rozhovorů je prováděna s návštěvníky festivalu (o tom, jaká je jejich spokojenost, případně návrhy a připomínky a také o tom, jak oni sami vnímají genius loci). Druhá část rozhovorů je interview se zaměstnankyní festivalu, která má na starosti samotný průběh festivalu a stará se o PR a propagaci festivalu Smetanova Litomyšl. Rozhovor pojednává o organizaci festivalu, spolupráci s místními podniky, restauracemi a hotely. Další část je zaměřena na samotný cestovní ruch města a statistiky návštěvnosti města.

Cílem kvalitativního výzkumu s návštěvníky festivalu bylo zjištění odpovědí na následující otázky:

1. Co Vás nejvíce zaujalo při Vaší návštěvě hudebního festivalu v Litomyšli?
2. Kterému typu programů dáváte přednost?
3. Využíváte i některé doprovodné akce při hudebním festivalu?
4. Existuje něco, co Vám v programu chybí? Máte nějaké nápady na doplnění programu?
5. Máte nějaké výhrady k organizaci festivalu?
6. Jste spokojeni se službami v cestovním ruchu – gastronomie, ubytování, služby informačního centra?

Cílem kvalitativního výzkumu s Ing. Bc. Barborou Krejčí, vedoucí propagace a PR festivalu Smetanova Litomyšl, bylo zjištění odpovědí na následující otázky:

1. Osobní dotazy: Jak dlouho pracujete pro OFSM, co Vás k tomu přivedlo, co byste změnila a naopak, vidíte nějaké razantní změny v posledních letech?
2. Vývoj festivalu – struktura posluchačů, ale i účinkujících (možné změny žánrů).
3. Finanční zajištění – sponzoři, mecenáši.
4. Spolupráce s městem a krajem.
5. Existence jiných festivalů v ČR i mimo? – spolupráce?
6. Ohlasy.
7. Spolupráce s podnikateli.
8. Restaurace/hotel – dostatečné kapacity a kvalita?
9. Nápomoc pro cestovní ruch.
10. Rekapitulace.
11. Vize do budoucna.
12. Spolupráce s médii.
13. Novinky.
14. Festival s geniem loci – Váš názor – proč genius loci?
15. Výtvarná SL – přínos pro OFSM?
16. SL o.p.s.- obecně prospěšná společnost – proč?
17. #ujizdimNaSmetance – interaktivní pořad
18. SL 2016 – 58. ročník – na co se nejvíce těšíte?

Případová studie je postavena na odpovědích známých osobností, které festival navštěvují. Základní otázka případové studie zní: Co Vás láká na festivalu Smetanova Litomyšl?

V článku Mladé Fronty Dnes z 19. února 2016 byli dotazováni: Tomáš Halík – kněz, teolog, Hana Maciuchová – herečka, Miroslav Zikmund – cestovatel, Dagmar Pecková – operní pěvkyně, Olbram Zoubek – výtvarník, René Zavoral – ředitel Českého rozhlasu, Pavel Kysilka – ekonom.

Odpovědi těchto známých osobností byly námětem pro tvorbu případové studie.

Metodika práce

Praktická část bakalářské práce vychází z osobních rozhovorů a případové studie. Proto je nutná teorie o těchto typech kvalitativních výzkumných strategiích.

Autoři Jašíková a Trousil v *Úvodu do tvorby odborných prací* (2015) [1] definovali rozhovor jako „základní techniku sběru informací v kvalitativním výzkumu. Při jeho přípravě je nutné dodržovat určité principy, které ulehčí jeho průběh i následnou analýzu získaných dat.

1) *Zajistit přehled o tématu. Jde o to, abychom nebyli nepříjemně překvapeni svoji neznalostí toho, o čem informátor hovoří. K této přípravě obvykle slouží teoretická východiska, pozorování a pilotní studie.*

2) *Připravit se na zaznamenávání odpovědí (diktafon s náhradními bateriemi, dvě tužky, sešit na poznámky...).*

3) *Přizpůsobit svoji vizáž a způsob komunikace typu informátora, který je o rozhovor požádán.*

4) *Zvážit délku rozhovoru, respektive seznam otázek či témat k rozhovoru by neměl být příliš dlouhý, aby informátora neunavoval, ale zároveň nesmí opomíjet všechny důležité dimenze problému.*

5) *Zvažováno by mělo být i prostředí pro jeho realizaci, neboť dotazovaný se musí cítit uvolněně.*

Velkou výhodou techniky rozhovoru je vysoká „návratnost“. Pakliže již někdo souhlasí s realizací rozhovoru, pak obvykle bude odpovídat na většinu otázek. Při rozhovoru je tak možné ihned reagovat na odpověď dotazovaného v případě nejasností či ve snaze dozvědět se více, například pomocí sondážních otázek. Aby byl rozhovor efektivní, je nutné se vyvarovat

chyb, jako je nedostatečná příprava, nevhodný zevnějšek, zapominání na cíl rozhovoru a opomíjení tvorby poznámek o neverbálních projevech dotazovaného.

Rozhovor v kvalitativním výzkumu můžeme mít několik forem. Na jedné straně může jít o rozhovor individuální a skupinový. Dále pak můžeme identifikovat rozhovor například strukturovaný s otevřenými otázkami, rozhovor pomocí návodu či problémově zaměřený rozhovor. „Rozhovor se přizpůsobuje povaze problému a je orientován na proces – to znamená, že jde o postupné zjišťování, ověřování a analýzu dat, přičemž se pomalu odhaluje jejich podstata a vzájemný vztah.

Problémově zaměřený rozhovor se hodí pro hledání zakotvené teorie, protože nemá ryze explorativní charakter a odráží se v něm poznatky z předchozí analýzy. “ Analýza údajů, která začíná již prvním shromážděním údajů, umožňuje původní otázku tříbit a zpřesňovat.

Nejprve bývají kladeny identifikační otázky a následují otázky k tématu a problému, vycházející z účelu výzkumu.

Počáteční otázky nebo oblasti pro pozorování jsou založeny na pojmech odvozených z literatury nebo ze zkušenosti. Protože však u těchto pojmů ještě nebyl prokázán teoretický význam pro vytvořenou teorii, je třeba je považovat za provizorní. Nicméně však poskytují počáteční zaměření, bod, z něhož může badatel vycházet.

Strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami má určitou tématickou strukturu, v rámci níž pokládáme otevřené otázky. Struktura je dána cílem výzkumu – výzkumnými otázkami. Obecně se při rozhovoru v kvalitativním výzkumu zaměřujeme na:

- a. Otázky vztahující se ke zkušenostem nebo chování (co dotazovaný dělá...).*
- b. Otázky vztahující se k názorům (jaké jsou cíle, hodnoty, touhy...).*
- c. Otázky vztahující se k pocitům.*
- d. Otázky vztahující se ke znalostem (fakta...).*
- e. Otázky vztahující se k vnímání, kdy zjišťujeme, co dotazovaný viděl, slyšel...*
- f. Otázky kontextové či demografické, které můžeme označit za identifikační.*

Rozhovor pomocí návodu je založen na obecnějším seznamu témat a otázek, o kterých považujeme za důležité s dotazovaným prohodit. Je vhodné dodržet následující pravidla:

- a. Po identifikaci obecného tématu si napíšeme vedlejší témata a okruhy otázek, na něž se budeme chtít zeptat.*
- b. Témata seřadíme podle důležitosti – nejdůležitější a nejcitlivější nakonec.*
- c. Promyslíme formu – srozumitelnost otázek.*
- d. Připravíme si případné prohlubující, sondážní otázky (otázky, které pokládáme v případě příliš stručné či povrchní odpovědi dotazovaného).“*

Tichá a kolektiv v Průvodci psaní závěrečných prací [2] uvádí: „Případová studie má v sociálních výzkumech bohatou tradici. Běžně bývá používána v sociologických, pedagogických a podobných oborech, lze již však také využít pro zkoumání některých socioekonomických jevů. Případová studie zkoumá určité jevy v rámci jednoho případu, který je ohraničen tématicky, historicky (časově) i prostorově. Jejím cílem je hluboké porozumění a vysvětlení souvislostí vybraného případu, který byl zvolen jako objekt bádání. Metodologie případových studií patří mezi ustálené směry kvalitativního výzkumu, který je vhodný pro hlubokou kontextovou analýzu specifického jevu nebo situace, kdy složitosti zkoumaných jevů vybízí, abychom případy zkoumali celistvě. Její podstatou je zaměření na jeden objekt, celek, jednotku apod., který se pak snaží popsat detailně a přitom komplexně, v jeho složitosti i celistvosti. Tím, že podrobně prozkoumáme jeden případ, který na konci studie zasadíme do širších souvislostí, lépe porozumíme jiným podobným případům, které lze navzájem porovnat.

Jednotlivé kroky případové studie:

- 1. Určení výzkumné otázky.*
- 2. Výběr případu, určení metod sběru dat a jejich analýzy.*
- 3. Příprava sběru dat (databáze).*
- 4. Sběr dat.*
- 5. Analýza a interpretace dat, kdy výzkumník hledá propojení mezi otázkami.*
- 6. Příprava závěrečné zprávy.“*

3 TEORETICKÁ ČÁST

Úvod

První kapitola teoretické části **3.1 Genius loci** vyjasňuje tento psychologický jev. V kapitole je citováno několik autorů a jejich pohled na tento pojem. Nelze konstatovat, že existuje jasná definice tohoto pojmu, protože na každém člověku závisí, jak daný pojem vnímá. Jaké má zkušenosti a jaký má práh citlivosti.

V kapitole **3.2 Historie města** je popsána stručná historie. Město má velmi dávnou a bohatou historii, ale pro téma bakalářské práce je nutné uvést pouze historické minimum.

Navazující kapitola **3.3 Historie festivalu** je rozdělena do letopočtů pro lepší orientaci. Historie festivalu je obdobně sepsaná jako historie města, a to pouze v historickém minimu, ale s historickými fakty, které jsou nutné uvést pro celistvost práce.

Kapitola **3.4 Asociace hudebních festivalů v České republice** je zmíněna proto, protože je to velmi důležitá a podporující asociace. Hudebním festivalům napomáhá s propagací po celé České republice, tak i po Evropě. Dále seskupuje stejné žánrové festivaly a koordinuje spolupráci mezi nimi.

Kapitola **3.5 Perspektiva festivalu** vypovídá nejen o budoucnosti, ale také o tom, jak vedení festivalu zná své návštěvníky a jak se snaží přizpůsobovat dnešní náročným klientele.

Kapitola **3.6 Organizace Smetanova Litomyšl, o.p.s.** poukazuje na složení vedení a zaměstnanců festivalu Smetanova Litomyšl a také proč tato organizace je o.p.s.

Kapitola **3.7 Festival Smetanova Litomyšl 2016** uvádí aktuální program pro letošní ročník.

Kapitola **3.8 Bedřich Smetana** pojednává o významné osobnosti města a festivalu.

Kapitola **3.9 Výtvarná Smetanova Litomyšl** pojednává o akci, která nyní již patří k hudebnímu festivalu jako podpůrný program prohlubující kulturu města.

3.10 Lázně ducha – vynikající nápad ze strany města pro oživení jara v Litomyšli – program v místních kavárnách a kolonádě.

3.11 Gastronomie – v Litomyšli se nachází mnoho vynikajících restauračních podniků. Gastronomii nelze opomínat, protože v dnešní době je to velmi důležitý aspekt spokojenosti návštěvníků.

3.12 Litomyšl 12x jinak – tato kapitola popisuje atraktivní program na webových stránkách města, které vymyslelo 12 přídavných jmen pro akce, které se konají každý měsíc. Pořadatel akce si sám vybere, pod jaké přídavné jméno svoji akci zařadí.

3.1 Genius loci

Autoři Zelenka a Pásková ve *Výkladovém slovníku cestovního ruchu* z roku 2012 [3] definovali tento pojem takto: „*genius loci lze přeložit jako „duch místa“, ucelený souhrn nehmotných projevů historie i současnosti lokality, jedinečný a neopakovatelný, vytvářející svou kontinuální interakci s duchovním světem – návštěvníka nebo rezidenta, jeho vícerozměrný dynamický vjem z dané lokality. Hledání a setkávání, ne pouhé navštěvování, vytváří podmínky pro dialog s geniem loci místa. Pozitivní genius loci motivuje návštěvníka k opakované návštěvě. Atmosféra místa, která vzbuzuje ve většině jeho návštěvníků či obyvatel podobné, neobvyklé a zpravidla příjemné pocity. Genius loci však může být i negativní, může vzbuzovat pocity smutku, strachu či tísně. Psychologicky obtížně definovatelný jev tvořený řadou momentů, přírodní lokalitou, kulturním ztvárněním, určitou historickou událostí, atmosférickými podmínkami, roční dobou, ale i aktuálním psychickým a fyzickým vyladěním člověka. Při návštěvě takového místa mívají lidé pocit neopakovatelnosti, vznešenosti, záhadnosti, mystičnosti, splynutí s místní krajinou či komunitou, návrat do velmi vzdálené minulosti Země, nebo také symboliky pádu civilizace v mnoha jejích scénářích a tragické zákonitosti.*“

Každý jedinec je individuální a vnímá každé místo jinak. Pojem „genius loci“ je velmi známý a veřejností často diskutovaný pojem, ale pro každého to znamená něco jiného. Duch místa lze vyvolat i z pohledu na fotografii, protože se člověku vybaví vzpomínky, které na daném místě prožil. Při vnímání tohoto pojmu se v lidském těle objevují nepopsatelné úkazy. Pocity, které jsou jedinečné a nepopsatelné. Autorka bakalářské práce zažila svůj největší „genius loci“ v Jeruzalémě u Zdi Nářků. Stav, kdy autorka byla omámena vlivem střetu několika náboženství, jistého nebezpečí a respektu z ostatních. Na prožití tohoto okamžiku se nikdy nedá zapomenout. Údiv nad stovkami žen a mužů, kteří se modlí u zdi, a okolní svět je pro ně v tuto danou chvíli pomíjivý. O několik metrů dál se každodenně schází početné rodiny a sdělují si radostné i smutné okamžiky z celého dne a radují se nad svými dětmi. Slunce pomalu zapadá a atmosféra je o to ještě silnější.

Václav Cílek (2007) [4] ve svém díle uvádí, že „*genius loci je příčinou, proč se vracíme na některá místa. Genius loci lze vnímat jako krajinný ráz, ale ještě přesnější je pochopitelně výklad ve smyslu duchu konkrétního místa.*“

Místa, která přitahují, vyzařují svoji sílu. Každý člověk má svá místa, která má z nějakého důvodu rád. Může se jednat například o minulost – období dětských let, dospívání, místa, kde člověk zažil důležité životní okamžiky. Na druhou stranu jsou to i místa, kde se stalo něco tragického osobě samé či mnoha lidem, jako jsou například koncentrační tábory. Moderním fenoménem v dnešní době je právě temný turismus neboli „Dark Turism“. Místa spojená s utrpením nebo smrtí lidí. Návštěvníci těchto míst hledají autentické zážitky a nová místa. Smrt v tomto případě funguje jako magnet. Lidé již v dávné minulosti pozorovali veřejné popravy i mučení. Mezi nejznámější místa temného turismu lze zařadit: Osvětim, Černobyl, Terezín, Ground Zero a mnoho dalších. Bohužel velkým hitem dnešního cestování je návštěva chudinských čtvrtí na periferiích měst v rozvojových zemích. Poznávat život lidí na samém sociálním dně lze v Brazílii, Jihoafrické republice nebo v Indii. Lze konstatovat, že Dark Turism je nutné brát jako činnost vzdělávání možného poučení z minulosti a ne jako hlavní výdělek zisku.

„Genius loci“ je jev, který není hmatatelný, nelze ho změřit či zvážit, jedná se pouze o pohnutky v naší mysli. Prožití, které můžeme popisovat ostatním, si každý představí jinak, po svém. Každý daný okamžik prožije sám, ale někdo neprožije vůbec nic. Předsudky či ovlivnění od ostatních znamená jisté negativní dopady, někteří lidé se nechtějí se vcítit, prožít jedinečný okamžik, ale v tomto případě přicházejí o hodně.

Podle Norberga-Schulze (1994) [5] „*je třeba pochopit pro to, abychom mohli žít mezi „nebem“ a „zemí“, dva důležité elementy. Tam, kde se člověk cítí jako „doma“, cítí vnitřní sepjetí s půdou, po níž chodí, a ta mu připomíná určité prožité obrazy. Nezbytné je také pochopit přírodu jako zdroj živých „sil“ a uvědomit si, že tomu tak skutečně je, vždycky bylo a bude.*“

Člověk je přece závislý na přírodě. Bez ní by život neexistoval. Příroda lidem vytváří obživu i domov, bezpečí i nebezpečí. Přírodu musíme chránit a brát jako alfu našeho života.

Jak uvádí Jiří Štyrský (2008) [6]: „*při cestách a putování Českou republikou, Evropou i světem mne nepřestávají fascinovat dvě věci. Ráz krajiny, se kterým se setkávám, a kulturní zásahy člověka, které krajinu mění z přírodní na kulturní a žel mnohdy také nekulturní – devastovanou. V každém případě se v krajině kulturní nebo přírodní odehrávají příběhy, které vnímáme jako působení více méně čisté nenarušené přírodní krajiny, nebo působení člověka*

v krajině nás upozorňuje na stupeň citlivosti, vnímavosti lidí, které kulturní nebo „kulturní“ krajinu vytvářejí.“

Nad touto úvahou by se měl každý člověk zamyslet sám, protože ve spojení s geniem loci to má mnoho společného. I nepatrná změna prostředí může ovlivnit vnímání jednotlivce. V některých případech je změna nutná a je nevyhnutelná, ale pokud je to jen trochu možné, tak by se měl každý zamyslet nad svými činy a brát na vědomí, že pro každého je důležité něco jiného.

Jiří Šípek (2011) [7] uvádí následující: *„Cestování je tedy možné vnímat i jako hodnototvorný proces – My cestujeme, my vnímáme, my hodnotíme, tvoříme i rekonstruuujeme to, co nakonec prožíváme. S geniem loci se snadněji setkáváme, když jej aktivně hledáme, když jej chceme nalézt „otevřením“ se dění kolem nás a současně v nás. Setkávání (a ne pouze „navštěvování“) se s prostředím je půdou pro dialog s místem a duchem místa. Setkáváme se s něčím aktivním, živým.“*

Je na každém z nás, jak moc chce své zážitky z cestování prožít. V dnešní době se dá říci, že cestování = zážitky. To vše zahrnuje poznávání nových kultur, nového pojetí smyslu života, gastronomie, přírodních i kulturních unikátů v České republice, ale i po celém světě. Dle názoru autorky, ale vnímání genia loci může velmi narušit masový turismus. Stovky lidí, hluk a neklid naruší okamžik, který si člověk chce užít jen sám pro sebe. Ale bohužel s tímto problémem lze bojovat jen ve skrytu duše, protože hlavním smyslem pro cestovní kanceláře jsou peníze a z toho plynoucí zisky.

Již zmiňovaní autoři Zelenka a Pásková napsali ve *Výkladovém slovníku cestovního ruchu* z roku 2012 [3], že *„masový cestovní ruch („mass tourism“) je obecný termín pro označení cestování velkých skupin návštěvníků využívajících hromadné ubytovací zařízení, stravovací zařízení a dopravní prostředky. Zakladatelem hromadného cestovního ruchu je Thomas Cook. Termín se používá jako protipól individuálního cestovního ruchu.“*

3.2 Historie města Litomyšl

Historie města Litomyšl je velmi rozsáhlá. Bakalářská práce je zaměřena na toto město, ale autorka nastíní pouze historické minimum a v další kapitole se bude věnovat historii samotného operního festivalu Smetanova Litomyšl.

Podle Milana Skřivánka (1994) [8] „*historie města Litomyšl sahá až do starší a mladší doby kamenné, kdy se tu lidé zastavili poprvé. Své tábořiště měli na břehu řeky Loučné, která protéká Litomyšlí. O několik století později zde sídlil i slovanský kmen Charvátů. Důkaz o jejich osídlení může být charvátské hradiště ve Vraclavi, obci, která leží nedaleko Lito-myšle. Ale teprve až slovanský rod Slavníkovců osídlil Litomyšl natrvalo. Trstenická stezka je významná obchodní stezka mezi Čechami a východní a jihovýchodní Evropou i Přední Asii.*“

Jak uvádí ve své publikaci Reichertová Květa (1977) [9]: „*v 11. století zde kníže Břetislav II. vybudoval hrad na místě, kde dnes leží litomyšlský zámek. Roku 1259 se Litomyšl povýšilo na město. Po schválení papežem Klimentem VI. se město stalo dokonce i sídlem nového biskupství. Bylo to roku 1344 současně se založením arcibiskupství v Praze. Během husitských válek došlo k vypálení biskupských budov a biskupství zaniklo.*

Pánem litomyšlského panství se stal roku 1567 Vratislav z Pernštejna. Nechal zde vystavět velký zámek v renesančním stylu, který se stal jednou z nejkrásnějších renesančních staveb na našem území, mimo jiné i díky sgrafitové výzdobě. Roku 1640 sem Frebonie z Pernštejna, vnučka Vratislava z Pernštejna, povolala řád piaristů.

Piaristé byli vzdělanci. Učili ve školách a také zde u piaristického gymnázia otevřeli Filosofický ústav. Tento řád do značné míry zformoval barokní i obrozeneckou tvář Lito-myšle. Byl zde postaven i Piaristický chrám, jehož stavbu zahájili Trauttmannsdorfové, kterým město od roku 1649 patřilo. Po třicetileté válce byla nastolena těžká robota a další poddanské činnosti, což vyústilo ve velké selské povstání.

Po rodu Trauttmannsdorfů byla Litomyšl majetkem Vajdštejnů-Vartenberků. Tato vrchnost organizovala velké stavební úpravy zámku i okolí. Na kulturním vývoji města má také velký podíl Bedřich Smetana.

V 1. polovině 19. století v Litomyšli působila řada významných pedagogů, studentů i mnoho slavných osobností vědeckého i kulturního života. Duchovní život byl rozvíjen především v piaristických školách a filosofickém ústavu.

Na revoluční události roku 1848 reagovali litomyšlští filosofové a studenti sestavením studentské legie. Také byla vytvořena měšťanská garda a část členů těchto sdružení bojovala v červnu v Praze. Filosofický ústav byl roku 1849 zrušen.

V 60. letech 19. století se kulturní, společenský i hospodářský život opíral o četné spolky.

Činnost dvou významnějších byla zaměřena právě na rozvoj kulturního života ve městě. Byl to pěvecký spolek Vlastimil a Jednota divadelních ochotníků. Město v té době navštěvovala řada významných osobností, jako byli Alois Jirásek nebo Alois Schmilover, známý pod pseudonymem Alois Vojtěch Šmilovský. Významným přínosem byl vznik městského muzea v roce 1891, dále otevření knihovny a od roku 1905 otevření Smetanova domu.

Na začátku 20. století vyrostlo ve městě několik významných budov, jako je Gymnázium, Lidový dům a Průmyslová škola. S následky druhé světové války se město brzy vyrovnalo. V dalších letech se rozvíjelo především po stránce kulturní, roku 1949 se konal první ročník festivalu Smetanova Litomyšl. Listopadový převrat roku 1989 přinesl řadu změn v politickém a kulturním životě města. Dnešní Litomyšl udržuje nejen bohatý kulturní život, ale také rozvíjí průmysl, ekonomiku a podnikání.“

3.3 Historie operního festivalu Smetanova Litomyšl

Historie operního festivalu začíná v roce 1949. Pro přehlednější orientaci z důvodů mnoha pramenů a informací je téma rozděleno do tří částí. Jednotlivé části se dělí na časové úseky, kde se první datuje od zahajovacího ročníku v roce 1949 až do přerušení festivalu roku 1965. Druhý byl zahájen až v roce 1974, kdy byl festival obnoven u příležitosti *Roku české hudby* a s výjimkou poslední přestávky v roce 1975 se koná nepřetržitě až dodnes. Třetí období započalo zlomem v roce 1992, kdy došlo po pádu komunismu k výrazným změnám ve festivalovém vedení. V roce 1993 byla organizace pořadatelů převedena do *Nadace festivalu Smetanova Litomyšl*, na kterou navázala v roce 1999 *Smetanova Litomyšl, o. p. s.*

Podle Jindřicha Lněničky (2008) [10] se vznik festivalu datuje od roku 1948. V Jabkenicích, v místě, kde Bedřich Smetana naposledy působil, se v přírodním divadle odehrálo představení opery *Dvě vdovy* provedené Národním divadlem Praha. Této akce se zúčastnili i kulturní představitelé města Litomyšl. Zastupitelé města navrhli Zdeňku Nejedlému, aby se tato inscenace uskutečnila následujícího roku v Litomyšli v přírodním areálu Černé hory při příležitosti 125. výročí narození rodáka Bedřicha Smetany. Jako první návrh bylo představení *Dvou vdov*, ale po usouzení byl plán změněn a bylo navrženo připojit další Smetanovu perlu, a to operu *Dalibor*. K těmto dvěma operám byl připojen i doprovodný program. A to v podání

Východočeské pěvecké župy Fibichovy a ochotnické představení Jiráskovy veselohry *M. D. Rettigová*. Litomyšlské oslavy byly považovány za jediné oslavy Bedřicha Smetany v naší vlasti. Plakát na tuto slavnost nakreslil akademický malíř Karel Svoboda. Slavnosti se konaly počátkem června roku 1949. Na druhém zámeckém nádvoří bylo vybudováno jeviště pro operu *Dalibor*. Obyvatelé města byly nadšeni touto novinkou a ochotně pomáhali s přípravami. Oslavy byly zahájeny v sobotu 4. června 1949. Program začal dopoledne otevřením expozice v prvním patře zámku za účasti kulturních a politických osobností v čele s ministrem Zdeňkem Nejedlým. Večer patřil umělcům Národního divadla, kteří na druhém zámeckém nádvoří uvedli představení opery *Dalibor*. V hlavních rolích se představili Václav Bednář jako král Vladislav a Beno Blachut jako Dalibor. Posledním představením festivalu, které se konalo večer, byla Jiráskova hra *Magdalena Dobromila Rettigová*. V zámeckém divadélku ji sehráli místní ochotníci. Tímto představením skončil první ročník festivalu.

Operní festival v letech 1950 – 1965

V roce 1950 rozhodl Zdeněk Nejedlý o tom, že bude Smetanova Litomyšl zapojena do mezinárodního hudebního festivalu *Pražské jaro*. Druhý ročník se konal na litomyšlském zámku, a to ve dnech 27. – 29. května. Vystupovalo opět Národní divadlo se dvěma představeními *Dalibora* a dvakrát i s další Smetanovou operou *Prodaná nevěsta*. Mužský sbor Národního divadla zazpíval v rámci úvodního holdu u pomníku Bedřicha Smetany. V neděli 28. května dopoledne zazpíval sbor Vlastimil spolu se sólisty Národního divadla v piaristickém klášteře *Českou mši národní*.

V pondělí 29. května zahrál orchestr Národního divadla na druhém zámeckém nádvoří pod taktovkou *Mou vlast*. V roce 1951 se Smetanova Litomyšl nekonala. Oslavy byly nahrazeny Jiráskovými oslavami, které byly připomenutím výročí sta let od narození spisovatele Aloise Jiráska. Slavnosti probíhaly ve dnech 5. – 8. července. Na litomyšlském zámku byla k vidění výstava Jirásek a Litomyšl, množství přednášek, divadelní hry ochotnických souborů, promítání filmu *Filozofská historie* natočeného v Litomyšli podle Jiráskovy novely. Přijeli umělci pražského Národního divadla a odehráli zde Jiráskovy divadelní hry *Jan Žižka* a *Vojnarka*. U příležitosti těchto oslav byl položen základní kámen k pomníku Aloise Jiráska. U návštěvníků ovšem tyto oslavy neměly veliký úspěch jako předešlé dva ročníky Smetanovy Litomyše, a proto se pořadatelé rozhodli utvrdit tradici pořádání Smetanových slavností ve městě Litomyšl. Následující rok 1952 se opět konal již proslulý festival Smetanova Litomyšl, ale byl posunut o měsíc později a to až na konec června. Pražské Národní divadlo dvakrát uvedlo další dvě Smetanovy opery: *Hubičku* a *Branibory v Čechách*.

Rok 1954 – rok české hudby – pro Smetanovu Litomyšl ještě významnější a počítalo se s bohatším programem. Kulaté výročí narození i úmrtí Bedřicha Smetany. K příležitosti výročí 130. let od narození Bedřicha Smetany byla 2. března 1954 ve druhém patře litomyšlského zámku slavnostně otevřena výstava s názvem *2000 představení Prodané nevěsty*. Na operu *Libuši* bylo prodáno 6 000 lístků a město vytvořilo komise, které spravedlivě určovaly a přerozdělovaly počty lístků jednotlivým podnikům i obcím.

Přípravy 6. ročníku festivalu v roce 1955 byly spjaty s obavami. Pražské Národní divadlo dostalo pozvánku na hostování do Sovětského svazu, a poté mělo vystoupit na první celostátní spartakiádě v Praze. Bylo tedy zřejmé, že do Litomyšle přijet nemůže. Nastala situace, kdy bylo nutné zvolit náhradní řešení. Do Litomyšle byl pozván soubor bratislavského Národního divadla. V zámeckém amfiteátru zazněla *Hubička* a dvakrát *Prodaná nevěsta*.

V roce 1957 přinesl festival několik změn. Poprvé přijali pozvání umělci z Janáčkovy opery Státního divadla Brno. Další významnou změnou bylo první uvedení Smetanovy opery *Čertova stěna*. Brněnskému souboru se představení vydařilo natolik, že bylo diváky přijato s nadšením a pochválila jej i odborná kritika. Rok 1959 se chlubil významným jubileem, a to 700-ti letým výročím od povýšení na město.

V roce 1962 bohužel zemřel ministr kultury Zdeněk Nejedlý. Mecenáš a velký propagátor festivalu. Pan Nejedlý přispíval jako mecenáš finančními prostředky na rozvoj festivalu.

Festival se už v minulosti potýkal s finančními problémy, které se prohlubovaly kvůli nízké návštěvnosti. Velmi důležitá byla i jeho politická podpora. Díky němu neměl *Výbor Smetanovy Litomyšle* problémy s ÚV KSČ a s komunistickými cenzory. Novinkou tohoto ročníku bylo uvedení opery *Tajemství*. Jediná Smetanova opera, která dosud nebyla v Litomyšli uvedena. Nedostatek financí se odráží v nejistotě pořádání festivalu v dalších letech. V roce 1964 se připomínala jubilea Bedřicha Smetany, 140 let od jeho narození a 80 let od úmrtí. Hlavním lákadlem pro tento ročník bylo provedení zlomku poslední Smetanovy opery *Viola*.

Operní festival v letech 1975 - 1991

K obnově festivalu došlo u příležitosti výročí 150 let od narození a 90 let od úmrtí Bedřicha Smetany v roce 1974. Hlavní část festivalu proběhla opět na zámku v obvyklém termínu na přelomu června a července. 16. června proběhla tradiční *Pocta Smetanovi* s průvodem přes náměstí. V roce 1974 vzniká v Litomyšli nová významná hudební tradice *Mladá Smetanova Litomyšl*. Jde o festival vážné hudby v podání mladých interpretů. Tato událost je pod stejným názvem pořádána dodnes. Tato hudební tradice je velmi oblíbená a podporovaná, protože se na

ní prezentuje mnoho mladých potencionálních umělců. Roku 1975 se festival nekonal – kvůli pořádání spartakiády se nemohlo zúčastnit mnoho divadelních souborů. Od roku 1976 již probíhá Smetanova Litomyšl bez přerušení až dodnes. Národní divadlo představilo své nejlepší umělce. Patřili mezi ně: Eduard Haken, Karel Berman, Marcela Machotková. V roce 1988 se uskutečnila zásadní změna v programu. Byla poprvé hrána velká světová opera Wolfganga Amadea Mozarta. Rok 1978 se nesl v duchu oslav výročí 100 let od narození Zdeňka Nejedlého. V roce 1982 mohli být spokojeni i příznivci baletu, v zámeckém amfiteátru se uskutečnilo *Labutí jezero* od P. I. Čajkovského. Diváci byli nadšeni, účinkující již méně. Stěžovali si na nerovné jeviště, které bylo nevhodné pro baletní představení. Proto se balet po řadu dalších let neuskutečnil.

Mozart byl v této době velmi populární díky velko filmu Miloše Formana *Amadeus*. Další rok následovalo ještě větší překvapení pro publikum, a to díky opeře Giuseppe Verdiho.

V devadesátých letech, vlivem pádu komunistického režimu, se festival zcela změnil, otevřely se mu nové možnosti. Rozšířil se do dvou, později až do tří víkendů, dramaturgie se mohla zaměřit na hudbu různých žánrů autorů z celého světa. Změny v roce 1990 však znamenaly pro festival spíše komplikace.

Nová situace totiž přinesla svobodné možnosti pro umělecké soubory. Významné soubory si mohly více vybírat, tudíž se jim stále méně chtělo vystupovat v nepříznivých klimatických podmínkách s provizorním zázemím. Týkalo se to i pražského Národního divadla, které sice ještě tento rok na festival přijelo, ale následujících šest let do Litomyšle nezavítalo.

Operní festival v letech 1992 – 2015

Operní festival se stal po pádu komunismu hlavní kulturní akcí města. Samotné město velmi podporuje tuto akci, protože si je vědomo jejího významu. Duchovním obohacením festivalu se stala dnes již tradiční nedělní mše. Rok 1993 přinesl hlavní změnu v názvu festivalu. Od tohoto roku se festival nazývá *Mezinárodní operní festival*. Rok 1994 byl poctěn návštěvou 7 prezidentů. Významnou událostí v roce 1996 bylo zastřešení druhého zámeckého nádvoří. Také v tomto roce vznikla *Asociace pořadatelů hudebních festivalů České republiky*. Dalším přídatkem festivalu byl doprovodný program nejen na zámku, ale i po celém městě. Jako například: Starodávny jarmark, Promenádní koncert aj. a tyto akce se staly v následujících letech samozřejmostí. Organizátoři Smetanovy Litomyšle pozvedli festival natolik, že se stalo nutností věnovat se jeho přípravám po celý rok a ne pouze určitou dobu před zahájením. S tím souvisely nutné personální změny, kdy na místo ředitele byl dosazen Jan Pikna (namísto

dosavadního Jaromíra Metyše), uměleckým ředitelem zůstal Vojtěch Stříteský a vedoucí propagace Eva Píknová. Všichni se od tohoto roku stali zaměstnanci nadace na plný úvazek. Rok 2000 byl „Rokem opery“. Podtitulem 48. ročníku Smetanovy Litomyšle byly *Dialogy*. V programu byla výrazně zastoupena duchovní hudba. Nebylo však opomenuto ani významné výročí 250 let od narození Wolfganga Amadea Mozarta, jehož díla se objevila v několika festivalových pořadech. V roce 2008 slavil festival svůj jubilejní 50. ročník.

52. ročník Smetanovy Litomyšle se konal pod záštitou prezidenta České republiky Václava Klause, ministra kultury Václava Riedlbaucha a hejtmána Pardubického kraje Radko Martínka. V tomto roce byla bohatá nabídka pořadů přesahující rámec klasické hudby. Můžeme mezi ně zařadit například projekt houslisty Pavla Šporcla s cikánskou cimbálovou skupinou Romano Stilo Gipsy Way nebo francouzského šansoniéra Joela Brose. Smetanova Litomyšl 2014 měla podtitul *Festival s geniem loci* a trvala již 24 dní.

3.4 Asociace hudebních festivalů v České republice

Jak je vedeno na webových stránkách *České asociace HF* [11], asociace byla založena v roce 1996 jako profesní sdružení pořadatelů nejvýznamnějších českých hudebních festivalů především klasické hudby. Tato organizace se velmi prosazuje v českém hudebním světě a získává postavení v Evropě. Hlavním účelem tohoto seskupení je vzájemná koordinace, výměna zkušeností, solidarita a pomoc. Za velmi krátkou dobu se ze čtyř zakládajících členů, mezi něž patří Pražské jaro, Janáčkův máj, Mezinárodní hudební festival Brno a Smetanova Litomyšl, stala prestižní organizace zastupující sedmnáct českých hudebních festivalů. Asociaci hudebních festivalů tvoří: MHF Janáčkův máj, MHF Pražské jaro, Mezinárodní operní festival Smetanova Litomyšl, MHF Český Krumlov, MHF Janáčkovy Hukvaldy, Mezinárodní varhanní festival Olomouc, Festival uprostřed Evropy Mitte Europa, Hudební festival L. van Beethovena v Teplicích, MHF Harmonia Moravia, MHF České doteky hudby, MHF Petra Dvorského, Hudební festival Antonína Dvořáka v Příbrami, MHF Dvořákova Praha, Festival SMETANOVSKÉ DNY, Pardubické hudební jaro, České kulturní slavnosti a Dvořákův festival. Asociace je nevládní organizace a je členem Evropské asociace festivalů. Uchazeči o vstup jsou důkladně prověřováni, musejí prokázat nejméně pětiletou tradici, přínosnou dramaturgii, právní a finanční spolehlivost. Díky těmto požadavkům může asociace u svých členů zaručit vysokou programovou a interpretační úroveň. Současným prezidentem AHF ČR je Jaromír Boháč.

3.5 Perspektiva festivalu

Festival Smetanova Litomyšl má svou dlouholetou tradici a zkušenosti. Pořadatelé tohoto festivalu umí zaregistrovat a reagovat na aktuální poptávku diváků, přitom však dokáží zachovat tvář a prestiž festivalu.

Znají věkové kategorie svých posluchačů a program cíleně promýšlí na několik let dopředu s vizí oslovit co největší okruh posluchačů. Nebojí se experimentovat a tím dochází k příjemnému zpestření festivalu. V tom je obrovský potenciál. Pořadatelé by rádi nalákali více návštěvníků do Litomyšle. Zajistit jim celodenní program, který by byl zakončen večerním koncertem.

Organizátorem festivalu je *Smetanova Litomyšl o.p.s.* Ta se však musí každý rok potýkat s otázkou financí. Rozpočet festivalu se skládá z příspěvků Ministerstva kultury, Pardubického kraje, Města Litomyšl, od mecenášů, sponzorů a ze vstupného. Nároky jsou obrovské a náklady vysoké. Investice do kultury jsou závislé na finanční situaci v republice.

3.6 Organizace Smetanova Litomyšl, o.p.s.

Obecně prospěšná společnost Smetanova Litomyšl vznikla 12. 3. 1999 jako nástupce Nadace festivalu Smetanova Litomyšl. Byla založena městem Litomyšl za účelem pořádání kulturních akcí, zejména operního festivalu Smetanova Litomyšl, jeho spolupořádáním, soustředěním peněžních a nepeněžních prostředků a zajištěním dalších činností, které k tomuto účelu směřují a souvisejí s ním. [12]

Hlavní činností společnosti je pořádání Mezinárodního operního festivalu Smetanova Litomyšl. Organizace má 8 zaměstnanců, ale před zahájením festivalu se na organizaci podílí stovky lidí.

Celý název obecně prospěšné společnosti zní: *Smetanova Litomyšl, o.p.s.* Sídlí v Litomyšli na adrese Jiráskova 133. Hlavní zaměstnanci festivalu jsou: Jan Pikna – ředitel festival, Eva Piknová – ředitelka komunikace, Ing. Bc. Barbora Piknová Krejčí – vedoucí propagace a PR, Jitka Nazdravetská – manažerka prodeje vstupenek, Ivana Baarová – vedoucí provozu zámeckého sklepení, Vladimír Zeman – technik, Jana Flachová – ekonomka, Ivana Voříšková – vedoucí kanceláře a externími zaměstnanci festivalu jsou: Vojtěch Stříteský – dramaturg festivalu, MgA. Leoš Krejčí – vedoucí produkce, RNDr. Marie Kárská – daňová poradkyně a František Renza – správce počítačové sítě. Společnost se skládá ze tří orgánů a těmi jsou správní rada, ředitel a dozorčí rada.

3.7 Festival Smetanova Litomyšl 2016

Nutno konstatovat, že tým, který se podílí na chodu festivalu je tak do detailu propracovaný, že předprodej vstupenek na 58. ročník začíná 2. března. A právě toto datum je spojeno s nejdůležitějším umělcem pro Litomyšl a to přímo s Bedřichem Smetanou. Toto datum je vlastně datum jeho narození. V roce 2016 je to právě 192 let od jeho narození. Druhý nejstarší operní festival v České republice nabídne letos během programu, a to ve dnech od 9. června do 3. července, mnohé:

Jedenáct oper

Operních představení bude letos nejvíce jak kdy. Tolik oper se dosud na festivalu nikdy neodehrálo v rámci jednoho ročníku. Osm titulů v jedenácti představeních. Národní divadlo přiveze Verdiho *La Traviatu*, Gounodova *Romea a Julii*, Belliniho „belcantovou“ *Normu* s Marií Fajtovou v titulní roli a Dvořákovu operu *Čert a Káča*. Brněnské Národní divadlo se představí Smetanovou *Hubičkou* a Bizetovou *Carmen*, ostravské Národní divadlo moravsko-slezské na objednávku Smetanovy Litomyšle připravuje *Branibory v Čechách*. V přírodním divadle u zámku Nové Hradky jako součást barokního večera tentokrát zazní novodobá premiéra Míčovy opery *Operosa Terni Colossi Moles* v provedení Ensemble Damian. [13]

Megakoncerty

Takto by bylo možno označit pořady, které jsou i mezi velkými koncerty mimořádné. Ostatně Mahlerova *Symfonie č. 8 „Tisíců“* to má již v názvu. Účinkující: rozšířený Symfonický orchestr Českého rozhlasu, dva velké sbory, dětský sbor a 8 sólistů. Ve scénickém provedení skladby Leonarda Bernsteina se vedle Vojtěcha Dyka představí řada známých zpěváků, komorní orchestr, bluesový a jazzový band, také početná perkusní skupina. *Sólo pro 100 smyčců* je název koncertu, v němž spojí síly a mistrovství smyčcové sekce hned tři významné soubory: Janáčkova filharmonie Ostrava, Moravská filharmonie Olomouc a Komorní filharmonie Pardubice. Pod taktovkou Leoše Svárovského zaznějí skladby z pera Wojciecha Kilara, Petra Iljiče Čajkovského, Ottorina Respighiho, Samuela Barbera a Ralpa Vaughana Williamse. [13]

Klasika

V zahajovacím koncertu sestaveném z děl B. Smetany, L. van Beethovena a jubilanta W. A. Mozarta uslyšíme Prague Philharmonia s Petrem Altrichterem, ale mimo jiné také klavíristu Ivo Kahánka a sopranistku Marii Fajtovou. Velkým zážitkem bude slavné Mozartovo

Requiem v provedení České Sinfonietty Radka Baboráka se čtveřicí mladých vynikajících sólistů, baletní verze *Bachovy hudby* a Orffovy skladby *Carmina Burana*, či galakonzert irské sopranistky Celine Byrne a španělského tenoristy Alexe Vicensa. [13]

Komorní řada

V jízdně se, kromě velmi oblíbených lektorských úvodů *Ouvertur*, uskuteční premiéra literárně-hudebního pořadu *Italské listy* a violoncellisty Jiřího Barty. V kapitulním kostele si budeme moci vyslechnout *Chránové nokturno* s varhanicí Evou Bublovou a ženským vokálním souborem Tiburtina Ensemble. Koncert nazvaný *Hudba českých piaristů* se bude konat samozřejmě v piaristickém chrámu, ten také přivítá vynikající *Ensemble Berlin Prag* tvořený hráči Berlínské filharmonie, České filharmonie a Filharmonie Brno. Zásadní jubileum českých dějin, 700. výročí narození Karla IV., připomene festival uvedením dobových skladeb v pořadu *CAROLUS – REX ET IMPERATOR* v mistrovské interpretaci souboru Schola Gregoriana Pragensis a Hany Blažíkové. Bez vstupného bude v piaristickém kostele přístupná Haydnova *Missa sancti Bernardi*, celebrována Mons. Tomášem Halíkem. Poctou Jakubovi Janu Rybovi bude divadelní představení *Hej, mistře!*, které se uskuteční ve Smetanově domě. [13]

Beatbox

Smetanova Litomyšl je sice považována za jeden z nejstarších festivalů, ale i přes svoji klasiku a stálost se snaží zaujmout mladé posluchače a také jim nabídnou zajímavé zážitky. Žádná výzva nezůstává mimo jen z pouhého principu. Muzikant, který si říká En.Dru, patří k tomu nejlepšímu, co lze v oboru beatbox vocal najít. Bude moderovat interaktivní koncert *#ujizdimNaSmetance* sestavený ze zajímavostí, hádanek a perliček hudby klasické, ale i z filmů a televizních seriálů. Diváci do pořadu vstoupí pomocí chytrých telefonů a vítěz hlavní soutěže mobil i vyhraje. [13]

Speciality

V premiéře mimořádného koncertního a tanečního pořadu složí mezzosopranistka Dagmar Pecková poctu Kurtu Weillovi, autorovi nejen vážných oper, ale také kabaretní hudby, mimo jiné i slavné písně *Mackie Messer*. V roce 2015 získala čtyři Anděly Akademie populární hudby Aneta Langerová, zpěvačka a autorka hudby s vysokým uměleckým standardem. Na Smetanově Litomyšli se poprvé představí v doprovodu symfonického orchestru, uvede především písně z posledního alba *Na Radosti*. Právě spojení symfonického orchestru s folkrockovou kapelou Čechomor dalo před patnácti lety vzniknout projektu *Proměny*, který

ji proslavil a ukázal, že folklór s klasikou jde velmi dobře dohromady. Půlkulaté výročí *Proměn* připomenou na festivalu dva Koncerty na přání. [13]

Velké finále

Velké finále, již tradiční vrchol festivalu, bude připomenutím 70. výročí litomyšlského koncertu České filharmonie, která zde pod taktovkou Rafaela Kubelíka přednesla *Mou vlast* v neděli 23. 6. 1946 v rámci hudebních slavností, označených již jako „*Smetanova Litomyšl I.*“ O měsíc dříve stejný program položil základní kámen festivalu *Pražské jaro* a Smetanova Litomyšl by tak mohla být považována za jeho mimopražského „sourozence“. [13]

Nabídka festivalu je velmi pestrá a můžeme se těšit na zajímavé, nově zpracované hudební skvosty, které se budou letos odehrávat. Hudební sortiment je bohatý a každý si najde to své. Návštěvníci festivalu jsou velmi nároční, a proto je potřeba stále vymýšlet a obohacovat program. Smetanova Litomyšl není pouze o hudbě, ale k velkému zájmu se těší například výtvarná Smetanova Litomyšl, ale také nevšední gastronomické zážitky, které nabízejí místní restaurační zařízení.

3.8 Bedřich Smetana

Nejslavnější rodák z Litomyšle se zde narodil 2. března 1824. Jeho rodiče byli František a Barbora Smetanovi. Otec František měl již 10 dcer, velmi si přál syna, který se mu nakonec splnil. Otec František Smetana byl amatérským muzikantem, hrál na housle. Bedřich Smetana si hru na housle velice oblíbil a otec poznal, že má velké hudební nadání. Proto rozhodl, že se bude dále vzdělávat u litomyšlského učitele hudby Jana Chmelíka, a to ve hře na klavír. V šesti letech poprvé vystoupil veřejně na litomyšlské akademii filosofů, zahrál předehru k Auberově operě *Němá z Portici*. Zanedlouho poté se rodina Smetanů přestěhovala do Jindřichova Hradce a svou rodnou Litomyšl pak Bedřich Smetana navštívil už jen dvakrát. Jednou v roce 1867, když s pěveckým sborem *Hlahol* byl na pěvecké slavnosti v Chocni, a podruhé a naposledy v roce 1880, když byl pozván do Litomyšle na odhalení pamětní desky, která připomínala jeho narození. Smetana se hudbě věnoval ve všech městech, kde studoval (Jindřichův Hradec, Jihlava, Německý – Havlíčkův Brod, Praha, Plzeň). V roce 1848 si otevřel v Praze vlastní hudební ústav. Oženil se Kateřinou Kolářovou. Hudební ústav si vedl dobře až do doby, než přišla konkurence. Musel tedy opět začít vyučovat, aby si hudební ústav udržel. Jeho život zasáhla nejedna tragédie. S Kateřinou Kolářovou měl čtyři dcery, bohužel přežila jen jedna Žofie. Rodinné problémy a nedostatek finančních prostředků ho přiměl přijmout v roce 1856

výhodnou nabídku ve Švédsku. V Göteborgu byl ředitelem a dirigentem filharmonického spolku. [14]

Prosadil se tam především jako klavírní virtuos a dirigent, seznámil se s moderními hudebními směry a hodně komponoval. O prázdninách pobýval v Čechách, cestou domů mu bohužel zemřela již dlouho nemocná manželka Kateřina. V roce 1860 se oženil s Bettinou Ferdinandovou. Na podzim roku 1874 přišel Smetana o sluch. Ztráta sluchu mu však nebránila v komponování, díla z tohoto období patří dokonce k jeho nejlepším. Poslední léta svého života žil převážně u své dcery Žofie. Zemřel 12. května 1884 v Ústavu pro choromyslné v Praze. [14]

Tvůrcem české národní opery (*Braniboři v Čechách, Prodaná nevěsta, Dalibor, Libuše, Dvě vdovy, Hubička, Tajemství, Čertova stěna*), složil řadu sborů (*Rolnická, Věno, Česká píseň*) a písní (*Večerní písně*). Ze symfonické hudby je nejznámější cyklus symfonických básní *Má vlast*, z komorní hudby smyčcový kvartet e moll *Z mého života*, z klavírních skladeb koncertní etuda gis moll *Na břehu mořském*, cykly *Sny* a *České tance*, duo *Z domoviny* a množství polek (*Louisina, Jiřinková, Našim děvám*). Pro českou hudbu má Smetanova osobnost zásadní význam. [14]

3.9 Výtvarná Smetanova Litomyšl

Výtvarné výstavy patřily a patří mezi každoroční doprovodné akce k opernímu festivalu. Ovšem v posledních několika ročnících se ze skoro neznámého kulturního programu stalo velmi populární a navštěvované místo, které se nyní může považovat za samostatnou událost, která obohacuje město, ale i výtvarnou sezónu ve východních Čechách i po celé České republice. Uskutečňuje se nejen v prostorách galerií, ale i v malebných zákoutích Litomyšle jako jsou Klášterní zahrady. Výtvarná Smetanova Litomyšl je podporována ateliérem Duke Bohemia, Fakultou restaurování Univerzity Pardubice, Galerií Zdeňka Sklenáře, městem Litomyšl a mnoho dalších.

Pro ty nejmenší návštěvníky se každé léto připravují *Toulovcovy prázdninové pátky*. Jedná se o maratón pohádek a koncertů, které se snaží oživit hlavní letní prázdniny pro děti a jejich doprovod. Maratón se pravidelně odehrává každý pátek a hlavním cílem je naučit děti kulturně žít. Toulovcova postava je opředena pověstmi – z bohabojného měšťana se stal v lidovém podání loupeživý rytíř. Podle pověsti podnikal loupeživé výpravy a před pronásledovateli se i s kořistí ukrýval ve skalách u Budislavi – v Toulovcových maštalích. Představení se proto odehrává na Toulovcově náměstí. Od 18 hodin se odehrává pohádka a od 19:30 hraje kapela.

3.10 Lázně ducha

Lázeňská města známe jako kolonády s prameny zdravé, ale velmi nedobré termální vody. Ovšem „lázně ducha“ znamenají něco úplně jiného. Neléčí se tady žádná onemocnění, ani žádné následky úrazů, ale léčí se tady naše duše – náš vnitřní klid. Pobyt v historickém městečku s obrovskou tradicí kultury a vzdělanosti, s úžasnou starou i současnou architekturou, kouzelnými uličkami, parky a zákoutími, s bohatým spolkovým životem, množstvím kulturních akcí, ale i sportovních příležitostí, přitom stále ještě s poklidným během života, přináší úlevu a odpočinek duši. Proto byla Litomyšl v roce 2012 vyhlášena prvními českými „lázněmi ducha“ a také toto město bylo vyhlášeno jako nejmagičtější místo v České republice. A tak tu každý po svém prožije „genius loci“, na který nikdy nezapomene a toto město se každému člověku vryje do paměti. K léčení duše napomůže návštěva galerií, prohlídka historických pamětihodností, ale i prohlídka současné architektury. Sportovní zážitky či wellness.

3.11 Gastronomie

Autoři Zelenka a Pásková ve *Výkladovém slovníku cestovního ruchu* z roku 2012 [3] definovali gastronomii jako „*vědu (umění) zabývající se pokrmy a nápoji, jejich přípravou a úpravou a jejich podáváním, stolováním, stravovacími zvyklostmi a rituály, způsobem konzumace pokrmů a nápojů, poznatky o hodnotě a způsobech využití potravy, o správné výživě – souhrn specifických znaků. Způsoby přípravy jídel a nápojů podle regionů, makroregionů nebo národních celků. Národní i regionální kuchyně je významnou atraktivitou v cestovním ruchu. K vyhlášeným destinacím gastronomického cestovního ruchu patří například – Itálie, Francie, Thajsko – místní kulinářské speciality – kebab, gyros, musaka, frgál, pizza... Výrazným trendem v cestovním ruchu je zážitková gastronomie.*“

Autoři Zelenka a Pásková ve *Výkladovém slovníku cestovního ruchu* z roku 2012 [3] označili zážitkovou gastronomii jako „*gastronomii, která klade důraz na degustaci kvalitního, různě připraveného pokrmu a nápojů v kvalitním moderním i historickém prostředí, které může být dotvářeno: nábytkem, oblečením, nádobím, obsluhujícím personálem. Zážitkovou gastronomií je také servírování a degustace místních specialit.*“

Gastronomie je obrovský fenomén. Lidé si užívají a vychutnávají všemi doušky zážitky, které díky jídlu zažívají. Před nebo po kulturním zážitku je potřeba si dopřát dobré jídlo i pití, a proto se toto město chlubí svojí nevšední gastronomií. Hoteliéři i restauratéri vědí, že dobré pochutiny jsou základ, a proto je slastný okamžik ochutnat zde nevšednosti, co jsou nabízeny.

Slavnosti Magdaleny Dobromily Rettigové:

M. D. Rettigová se považuje za průkopnici české kuchyně. Tato národní buditelka, básnířka, spisovatelka a autorka slavné *Domácí kuchařky* v Litomyšli pobývala. Městské gastroslavnosti k počtě největší z litomyšlských žen jsou inspirovány zejména jejím stále moderním přístupem, když hospodyňky učila, aby ve vaření nepodléhaly stereotypu, experimentovaly, radovaly se z pečlivého servírování a vaření se stalo jejich zálibou. Zde se sejdou gurmeti, milovníci dobrého jídla a pití s kuchaři, odborníky na moderní gastronomii a výrobci kvalitních potravin, aby paní Rettigové vzdali hold za její umění v kuchyni. [15]

Vyhlášená restaurace *Bohém* v hotelu *Aplaus* ve středu města se pyšní moderním designem restaurace a moderní kuchyní, ale ve stálém jídelním lístku najdeme sekci tradiční česká kuchyně podle M. D. Rettigové (menu viz. příloha č. 2). [15]

Další zajímavost týkající se gastronomie v Litomyšli se nachází v hotelu *Zlatá Hvězda* na náměstí. Během konání operního festivalu se v restauraci v běžném jídelním lístku změnil názvy chodů. Každé jídlo je pojmenované po některé Smetanově opeře. Například: *Dvě vdovy*, *Braniboři v Čechách*, *Prodaná nevěsta*, *Dalibor*, *Libuše*, *Tajemství*, *Hubička*, *Čertova stěna*. Jídelní lístek poté vypadá úplně jinak. Tento nápad zaujme na první pohled. [15]

3.12 Litomyšl 12x jinak

Litomyšl, na webových stránkách města [15] přišla v roce 2012 s atraktivním programem. Vytvořila 12 přidavných jmen, které se hodí k městu. Těchto dvanáct hesel zaštiťuje akce, které jsou naplánovány každý měsíc. Organizátor akce si sám určí pod jakým heslem chce akci propagovat a návštěvník webových stránek si potom sám zvolí, co ho právě láká. Nabídka všech akcí bude rozdělena do těchto dvanácti témat:

- Litomyšl pohádková	- Litomyšl tajemná
- Litomyšl kvetoucí	- Litomyšl umělecká
- Litomyšl lázeňská	- Litomyšl gurmánská
- Litomyšl sportovní	- Litomyšl moderní
- Litomyšl historická	- Litomyšl romantická
- Litomyšl přátelská	- Litomyšl lákavá

4 PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části je zmíněn marketing událostí, pojem event, dopady eventů na destinaci v cestovním ruchu, art marketing, monitoring cestovního ruchu a samotný cestovní ruch města. Všechny tyto pojmy jsou podstatné k tématu bakalářské práce. Jsou totiž nedílnou součástí pochopení smyslu festivalu Smetanova Litomyšl, což lze vystihnout jako produkt cestovního ruchu. Operní festival Smetanova Litomyšl podporuje destinaci.

1. část rozhovoru se týká návštěvníků festivalu a jejich odpovědí na zadané otázky.
2. část rozhovoru je s Ing. Bc. Barborou Krejčí – manažerkou PR a propagace festivalu. Samotný rozhovor je uveden v příloze bakalářské práce. (viz. příloha č. 3) V praktické části je pouze shrnutí rozhovoru.
3. část – případová studie. Hlavní opora případové studie je článek z MF Dnes z 19. 2. 2016 – odpovědi známých osobností, které navštěvují festival Smetanova Litomyšl. (viz. příloha č. 4). V praktické části je shrnutí odpovědí: co nejvíce respondenty láká na festivalu Smetanova Litomyšl.

4.1 Marketing událostí

Autoři Zelenka a Pásková ve *Výkladovém slovníku cestovního ruchu* z roku 2012 [3] definovali marketing událostí jako prostředek: „*využívající se pro zvýšení návštěvnosti a zlepšení image a destinace cestovního ruchu, místní akce (kulturní, sportovní, společenské aj.), včetně jejich programování a využívání místních akcí při vytváření komplexu služeb. Může být součástí marketingu místa.*“

4.2 Vymezení pojmu event

Akce, události (events) jsou významnou složkou cestovního ruchu. Velmi důležitou skutečností je, že často nemusí být spojeny s dalšími prvky potenciálu destinace cestovního ruchu. Většinou se jedná o originální nápad. Event lze přeložit do českého jazyka jako akci, událost.

AIEST (Association Internationale d'Experts Scientifiques du Tourisme, 1987) [16] charakterizuje eventy jako významné jednorázové nebo opakující se akce omezeného trvání, které mají zvýšit povědomí, atraktivitu a zisk destinace cestovního ruchu z dlouhodobého i krátkodobého hlediska. Tyto eventy zakládají svůj úspěch na jedinečnosti, prestiži a aktuálnosti s cílem vzbudit zájem a vyvolat pozornost.

Jak uvádí autor Getz (2007) [17] eventy jsou zvláště zinscenované a upřádané akce, které trvají po určitou omezenou dobu a které mají dopad na cestovní ruch v dané destinaci. Eventy lze charakterizovat jako jedinečné, dočasné, speciálně naplánované, řízené a organizačně zabezpečené akce nebo události s dopadem na cestovní ruch.

Podle Getze (2007) [17] existují dva typy eventů. Do první skupiny patří eventy, které jsou cílem účasti na cestovním ruchu, lidé cestují proto, aby se jich mohli zúčastnit. Do druhé skupiny patří eventy, které jsou navštěvovány turisty, kteří se již v dané destinaci nacházejí, to znamená, že event netvoří motivaci pro návštěvu destinace, ale účast na eventu turistům rozšiřuje a ztraktivňuje nabídku v dané destinaci. V praxi se můžeme setkat s tím, že některé produkty jsou zařazovány mezi eventy, i když výše zmiňované podmínky nespĺňují.

„Jedná se zejména o produkty v oblasti tzv. zážitkového cestovního ruchu, které jsou v standardní nabídce podniků cestovního ruchu, ale pro jejich návštěvníky představují natolik originální zážitek, že jsou pro svou neopakovatelnost a jedinečnost zařazovány, i když ne zcela správně, do nabídky eventů.“ [17]

Event napomáhá destinaci, zvyšuje poptávku návštěvníků o osobní návštěvu destinace, event je originální, je spojen se silným zážitkem a s určitým místem a časem. Uměle vytvořená dopředu naplánovaná akce, která může mít souvislost s dávnou historií a tradicí. Event vyžaduje osobní návštěvu, a to kvůli osobnímu prožití. Rozpočet je předem stanovený a na financování se podílí více organizací.

4.3 Členění eventů

Autor Getz (2007) [17] rozlišuje *„eventy kulturní, sportovní, obchodní (ekonomické), společensko-politické a přírodní. Následující členění zohledňuje specifika eventů v cestovním ruchu a vychází z podmínek cestovního ruchu v České republice.*

Podle obsahového zaměření rozlišujeme následující eventy: kulturní, sportovní, zaměřené na místní zvyky, tradice, historii, mýty a legendy, společenské a zábavní, náboženské, specifické v cestovním ruchu, incentívni akce, kongresy, konference, semináře, veletrhy a výstavy, eventy v oblasti hotelnictví, gastronomie. Důležitým hlediskem pro členění eventů je hledisko jejich účastníků. Podle tohoto kritéria rozlišujeme eventy uzavřené a otevřené. Uzavřené eventy jsou určeny pro přesně vymezený okruh pozvaných účastníků, přičemž se může jednat o akce jak soukromé, tak i pořádané institucí, neziskovou organizací či subjektem veřejné správy. Otevřené eventy jsou určeny pro jakéhokoliv zájemce, jsou přístupné všem.“

Autor Getz (2007) [17] také rozděluje eventy podle významu akce a podle dopadu na destinaci cestovního ruchu na: „eventy mezinárodní („Mega events“) – mají výrazný mezinárodní, často globální význam, eventy „značkové“ („Hallmarks events“) – jsou úzce spjaté s daným místem, dotvářejí jeho image, mají celostátní nebo i mezinárodní význam, eventy regionální – jejich význam je omezen na určitý region, spíše výjimečně jsou navštěvovány návštěvníky z větší vzdálenosti, eventy místní – tvoří významnou nabídku pro místní obyvatele dané destinace a návštěvníky z blízkého okolí. Časové rozložení doby trvání patří mezi důležité. Akce mohou trvat pouze několik hodin (koncerty, divadelní představení), ale mohou být krátkodobé (jednodenní), střednědobé (několik dní) a dlouhodobé (delší než jeden týden).“

4.4 Dopady eventů na destinaci cestovního ruchu

Pozitivní dopady eventů na destinaci: zvýšení návštěvnosti destinace, zlepšení image destinace. Akce může vyvolat i následnou návštěvnost mimo konání. Akce se může konat v období mimo hlavní sezónu, a to může velmi ovlivnit návštěvnost. Opakující se akce ovlivňují image destinace. Návštěvníci, kteří o dané akci nic nevědí, se mohou náhodně o akci dozvědět. Informace se dostávají do médií, vzrůstá informovanost potenciálních turistů a může se zvýšit i zájem o návštěvu nejen daného eventu, ale i samotné destinace, se kterou je daný event spojován.

Negativní dopady eventů na destinaci se projevují zejména v přetěžování dopravní infrastruktury, tvorbou odpadu, zvýšenými nároky na bezpečnost účastníků i místních obyvatel, problémy se zásobováním a vyššími cenami.

Město Litomyšl je okouzující město, které nabízí spoustu nejen kulturních zážitků. Město pořádá mnoho eventů během celého roku, ale hlavním eventem, které město pořádá, je festival Smetanova Litomyšl. V současné době mají eventy stále větší význam pro cestovní ruch. Festival Smetanova Litomyšl v dnešní době není zpestření návštěvy města, ale stovky návštěvníků navštěvují město právě v době konání se festivalu. Cestují do Litomyšle kvůli opernímu festivalu. V dnešní době je stále větší zájem o zážitky a o příběhy spojené s cestováním, s určitým místem.

4.5 Art marketing

Autorka Radka Johnová (2008) [18] rozděluje art marketing do dvou pojetí:

„V nejširším pojetí art marketing zařazuje řadu odvětví: marketing a kulturní organizace, výtvarné umění, reprodukční umění, mediální umění, film, multimediální umění, literatura, hudba, obchod s autorskými právy, nakladatelská a vydavatelská činnost, architektura, kulturní instituce, památky, sponzoring, mecenášství, využití umělců a uměleckých děl.

V užším slova smyslu se art marketing týká sféry pracujících s výtvarným uměním a kultur-ním dědictvím. Art marketing lze využít jak v neziskové sféře, kde hlavní cíl není komerční, ale cílem je uspokojovat potřeby a přání určitého okruhu lidí, tak i v oblasti obchodu s uměním ve sféře komerční. Trh s uměním můžeme dále rozdělit na primární trh a sekundární trh. Primárním trhem rozumíme prodej nebo darování díla jeho autorem. Jedná se o transakci, kdy se umělec zbavuje další odpovědnosti za osud díla výměnou za jinou hodnotu (obvykle peníze). Každé umělecké dílo, které se dostane na sekundární trh, muselo projít trhem primárním. Sekundárním trhem tedy rozumíme další prodej nebo výměny děl a dalších hodnot mezi majiteli a zájemci. Umělec už nemůže pohyb díla ani jeho cenu na sekundárním trhu ovlivnit.“

4.6 Produkt cestovního ruchu

Šauer, Vystoupil, Holešinská a kolektiv v učebním textu *Cestovní ruch* (2015) [19] uvádějí, že *„produkt cestovního ruchu je ústředním prvkem destinačního marketingu. Marketing bez produktu nedává valný smysl, produkty bez marketingu nacházejí své uplatnění na trhu jen velmi obtížně. Zostřující se konkurence a stále náročnější klienti cestovního ruchu nutí nabízející subjekty v této branži hledat prostředky, kterými by lépe uspokojili potřeby klientů, respektive získaly nové zákazníky. Z tohoto pohledu by měl destinační marketing směřovat k optimalizaci dopadů cestovního ruchu na prostředí destinace a maximalizovat přínosy pro region.*

Lze prohlásit destinaci za produkt, který je na trhu cestovního ruchu nabízen různým segmentům s akcentem na jednotlivé atraktivity či aktivity? Vnímání produktu vychází z poznatku, že návštěvník se rozhoduje pro určitou destinaci v neprospěch druhé podobně, jako se rozhoduje pro určité jídlo v neprospěch jiného. Destinace cestovního ruchu je v tomto smyslu předmětem koupě, prodeje i spotřeby, tedy produktem.

Při rozhodování o koupi klade potencionální návštěvník obvykle v pořadí důležitosti výběr destinace na první místo a aktivity, atraktivity, ubytovací a stravovací zařízení na další

místa v různém pořadí. Jde v této souvislosti, při rozdílné hierarchické struktuře potřeb, o různý produkt? Odpověď je jednoznačná – ne. Destinaci je možné „prodat“ vícekrát, a to současně různým segmentům trhu.

Co je tedy prodáváno? Je předmětem prodeje destinace v prostorovém pojetí (místo, region, země) nebo typ dovolené (městský turismus, lázeňský turismus, aktivní dovolená)? V praxi se setkáváme s kombinací obojího. Destinace jako celek totiž plní funkci zastřešující a jednotící jednotky, v rámci které nabízí určitý soubor tématických produktů (definovaným typem dovolené, resp. účelem cesty).

Produkty jsou zpracovávány v různém rozsahu – od velmi hrubě načrtnutých produktů (typu památky UNESCO v České republice), které dávají volnost klientům k individuální tvorbě konkrétního programu, po hotové pakety, připravené včetně termínů, cen a podmínek prodeje, mající podobu již konkrétního zájezdu.“

4.7 Kulturní dědictví jako produkt

Autorka Johnová (2008) [18] uvádí, že „produkt je jedním ze čtyř základních marketingových nástrojů, ale ze své podstaty má specifické postavení. Při neexistenci produktu by nemělo smysl používat další nástroje – cenu, distribuci a propagaci. Každá organizace musí mít svůj produkt nebo své produkty, které chce nabídnout zákazníkům, návštěvníkům. K tomu potřebuje znát, kdo jsou její zákazníci a jaká jsou jejich přání. Dobrý produkt, o který mají zákazníci zájem, je základem marketingového mixu. Kulturní organizace i správci památek mají k dispozici celou řadu produktů a je na jejich volbě, jakou marketingovou strategii vhodného a pro zákazníky atraktivního mixu připraví. V první řadě je nutné konstatovat, že knihovny, galerie, muzea jsou samy o sobě produktem. Kulturní, zábavné či vzdělávací programy jsou součástí produktové strategie.

Odborné služby: Týkají se hlavního předmětu činnosti instituce. Kulturní instituce nabízejí prohlídky s průvodcem a odborným výkladem v různých jazycích. Speciální upravený program pro různé stupně školních návštěv, přednášky a besedy s odborníky a umělci.

Doprovodné služby: Bez doprovodných služeb by nemohlo dojít k úplné spokojenosti zákazníka, ale samy o sobě nemohou být zdrojem spokojenosti zákazníka. Doprovodné služby jsou doplňkovým produktem, nemohou být předmětem nabídky, ale nesmějí chybět. Spokojenost zákazníka závisí i na pohodlí, které mu organizace přinese.“

4.8 Kvalitativní výzkum – rozhovory s návštěvníky festivalu

4.8.1 O výzkumu

Kvalitativní výzkum byl prováděn aktivně formou krátkého rozhovoru s deseti jednotlivci. Respondenti odpovídali na srozumitelné a krátké otázky.

4.8.2 Otázky kladené respondentům v rámci řízeného rozhovoru

1. Co Vás nejvíce zaujalo při Vaší návštěvě hudebního festivalu v Litomyšli?
2. Kterému typu programů dáváte přednost?
3. Využíváte i některé doprovodné akce při hudebním festivalu?
4. Existuje něco, co Vám v programu chybí? Máte nějaké nápady na doplnění programu?
5. Máte nějaké výhrady k organizaci festivalu?
6. Jste spokojeni se službami v cestovním ruchu – gastronomie, ubytování, služby informačního centra?

4.8.3 Výsledky výzkumu

Uvedeny vyhodnocené otázky, na které respondenti odpovídali během výzkumu.

Dagmar – učitelka:

„Festival Smetanova Litomyšl mě „polapil“ před lety svým spojením hudby a prostředí. Působí v něm dokonale „duch místa“. Jezdím do Litomyšle mnoho let a čím dál raději. Festival každoročně překvapuje a obsahově bohatne. Cožpak je možné nechat si ujit představení barokní opery v půvabném zámku Nové Hradky, spojeném s romantickou prohlídkou zahrady i interiéru? Od ledna každoročně netrpělivě očekávám červnovou nabídku pořadů, která je stále obsažnější. Nepreferuji ani neodmítám žádný hudební žánr. Lákají mě významní interpreti a prostory, ve kterých se jednotlivá představení konají.

Vynikajícím obohacením každoročního FSL je rozmanitá Výtvarná Litomyšl. Nejráději mám instalace White gallery v nedalekém Osíku, jehož majitel nápaditě střídá žánry a pokaždé překvapí.

Pokud bych si přála něco nového v programu, bylo by to obnovení představení v zámecké zahradě, třeba v podobě komorního vystoupení kvarteta (jak smyčcového nebo dechového – ROMANTIKA POD VONÍCÍMI LÍPAMI).

Každoročně žasnu nad perfektností organizace festivalu, divím se, jak je možné, že všechno je fungující, přívětivé a bezchybné. Zřejmě jsou organizátoři současně nadšenci i profesionály.

Festivalem žijí v Litomyšli snad všichni. Restaurace nenápadně upozorňují na slavné rodáky, např. M. D. Rettigovou. Zámek nabízí výjimečnou návštěvní dobu a slevu na vstupném pro návštěvníky FSL. Informační centrum dokonale informuje o všech akcích, které probíhají.“

Jiří – VŠ učitel:

„I když nejsem nějakým vášnivým obdivovatelem nebo znalcem vážné hudby, Smetanovu Litomyšl navštěvuji pravidelně. Oceňuji právě pestrost žánrů – od klasické opery až k Vojtěchu Dykovi nebo k J. Nohavicovi.

Sám osobně nejvíce prožívám dramatické operní kusy, kdy nikdy nevynechám např. Verdiho Nabucco, neboť SBOR ZAJATCŮ JE NĚCO TAK KRÁSNÉHO, ŽE SE PŘI POSLECHU AŽ DEROU SLZY DO OČÍ.

A zážitek takto maximální to je důvod, proč hluboce prožívám tuto kombinaci dramatickosti a půvabu. Dávám tedy přednost klasickým dramatickým operám, v moderním režijním pojetí. Moderní pojetí např. Mozartovy Kouzelné flétny je neméně fascinující.

Neopomenu nikdy navštívit i akce „Výtvarné Smetanovy Litomyšle“, především v galerii pana Sklenáře, kde expozice Josefa Čapka, Kamila Lhotáka nebo Karla Malicha jsou důstojným doplňkem estetického zážitku z hudebních skvostů Smetanovy Litomyšle.

Program každého ročníku je tak pestrý, novátorský a nevšední, že nemám představu, že by mohl být něčím zásadním doplněn. Snad nějaký venkovní promenádní koncert např. v zámecké zahradě jako určitá relaxační příležitost...

Organizačně je festival po všech stránkách zabezpečen naprosto dokonale. Nemám proto žádné výhrady ani nápady na zdokonalení. Obzvlášť oceňuji „doplňkové“ služby půvabných hostesek, jejichž elegance a vybrané chování je společensky příkladné.

Litomyšl jako „Lázně ducha“ mají přepestrý celoroční program, který svědčí o zkušenosti a nesmírné obětavosti organizátorů v tom nejširším slova smyslu. To se týká i stravovacích služeb místních restauračních zařízení, které např. své jídelní lístky v době festivalu přizpůsobují názvy jídel probíhajícím hudebním akcím. Zásluhou informačního střediska, kastelánky zámku, odpovědných vedoucích hotelů a restaurací, středních škol a v neposlední řadě i vedení města, celá Litomyšl žije příslušným ročníkem festivalu, který se stává v bohaté nabídce českých hudebních festivalů skutečně bezkonkurenčním klenotem kultury. Doufám, že se stane důstojným partnerem takových evropských festivalů jakým je např. festival v Salzburku.“

František – inženýr zemědělství:

„Samozřejmě nádherná hudba, fascinující zpěv, kouzlo baletu a procítěný přednes při hudebně-literárních večerech. To ano – pro tyto zážitky navštěvuji pravidelně tři festivalové programy. K tomu ovšem neodmyslitelně patří úžasná atmosféra na prvním nádvoří před vlastním koncertem, o přestávkách a po skončení. Miluji debatní hloučky návštěvníků, hovory a výměny dojmů. Tak nějak zde mají lidé k sobě blízko a to je přece báječné. Potkávám staré známé, ale také poznávám nové přátele.

A co mne ještě zaujalo a bylo pro mne na festivalu v roce 2014 novým, a co považuji za milý a užitečný počin? Ouvertury v opravené Zámecké jízdárně.

Předehry k programům, které budu za necelé dvě hodiny sledovat na druhém nádvoří. Díky tomu jsem připraven, mohu se lépe orientovat a porozumět koncertu, který bude následovat. Účast na ouverturu k Planety a Česká rapsodie, k opeře Rusalka... nebo úžasné setkání se Štěpánem Rakem, Jiřím Grygarem, Alfrédem Strejčkem a dalšími umělci, to je pro mne další nezapomenutelný zážitek. Dobrá zpráva – tyto promluvy budou i letos. Už se těším. Protože navštěvuji festival s manželkou, musím respektovat při výběru i její přání: ona dává přednost opeře a baletu, já miluji operety, pořady sestavené z klasických i současných písní (Jarek Nohavica, Vojtěch Dyk, taneční a hudební soubor Hradištan) a oba se rádi zaposloucháme do literárně-hudebního pořadu (Tatjana Medvecká – přednes veršů francouzských básníků a hudba skladatelů působících v Paříži).

Mám-li vyjádřit svůj velký obdiv k některému z představení, tak by to určitě bylo strhující hudebně-taneční drama Balady Zuzany Lapčíkové ve Smetanově domě. Jako dřívější amatérský galerista, nemohu vynechat doprovodné výstavní akce při hudebním festivalu. Vždy si zajdu popovídat s kamarádem Zdeňkem Sklenářem do jeho galerie – vždy tam objevím nějaký ten výtvarný skvost. Navštívím i stálou expozici soch Olbrama Zoubka a Srdce pro Václava Havla ve sklepení zámku. Navštívení Portmonea je pro mne každoročně neskutečným zážitkem. Hravý svět Váchalových maleb interiéru mne vždy uchvátí a když je k tomu nainstalován interaktivní projekt CO! - Camera Obscura, jak tomu bylo v roce 2012, tak to nemá chybu. Ze všech výstav ale nejraději a vždy si zajedu do Osíka u Litomyšle. Na louce vedle chalupy manželů Jandových vyrostla překrásná moderní White Gallery. Jako památník svým rodičům, Ludmile a Františku (malířka a sochař), nechal vybudovat jejich syn Martin Janda. Toto místo je mi drahé, protože jsem se zde s paní Jandovou několikrát setkal a v devadesátých letech uspořádal v galerii na Malých Hamrech v Ústí nad Orlicí výstavu jejích výtvarných prací. Byla

to mimořádná žena. Její syn úspěšně pokračuje ve výtvarném kumštu jako galerista. V roce 2012 White Galery vystavovala kvaše Františka Kupky. V roce 2014 Petr Kvíčala v galerii instaloval práce využívající principy cikcak linie.

K dalším otázkám: k programu festivalu a k jeho organizaci nemám připomínky - naprostá spokojenost. Ze služeb využívám pouze informační centrum a tam dostávám všechny potřebné informace. No a na víno s domácí paštikou si vždy zajdu do vinárny Paseka.

Jitka – managerka:

Co Vás nejvíce zaujalo při Vaší návštěvě hudebního festivalu v Litomyšli?

„Líbí se mi především atmosféra festivalu. Klasickou hudbu v dobrém provedení si lze poslechnout leckde, ale kouzlo zámeckého nádvoří a zahrad, zvláště večer, je velké plus. Navíc festival působí i při svém rozsahu téměř „rodinně“, protože mnoho návštěvníků se pravidelně vrací a poznává.“

Kterému typu programů dáváte přednost?

„Vybírám si především koncerty na nádvoří, právě díky specifické náladě a prostředí. Navíc je nabídka žánrů velmi rozmanitá, takže kromě klasiky je možné přímo na nádvoří vidět i zajímavé experimenty.“

Využíváte i některé doprovodné akce při hudebním festivalu?

„Obvykle si prohlédnu některou z nabízených výstav, projdu zámecké zahrady a samozřejmě „zkontroluji“ místní kavárny.“

Existuje něco, co Vám v programu chybí? Máte nějaké nápady na doplnění programu?

„Program mi vyhovuje, možná bych přidala i jiné doprovodné akce. Třeba výstavu květin, přednášku - výstavu z historie festivalu s odkazy na osobnosti, které se během let na festivalu podíleli. Zajímavá by určitě byla i statistika návštěvnosti.“

Máte nějaké výhrady k organizaci festivalu?

„Organizace festivalu je téměř dokonalá. Dostatek pořadatelů - vhodně oblečených (což není při podobné příležitosti docela samozřejmé), zajištění parkovacích míst a domýšlení detailů jako třeba zapůjčení dek na sedadla, sklápěcí střecha nad nádvořím pro deštivé dny a podobně. Problém snad může být jen internetový prodej vstupenek, kdy při spuštění pravidelně zkolabuje systém.“

Jste spokojena se službami v cestovním ruchu – gastronomie, ubytování, služby informačního centra?

„Jsem spokojena.“

Alice – laborantka:

1. Co Vás nejvíce zaujalo při Vaší návštěvě hudebního festivalu v Litomyšli?

„Není třeba říkat, že největší zážitek jsou pořady festivalu. Velice se mi líbí, že před koncertem je v Jízdárně promluva k následujícímu koncertu. Pro mne je to dosti důležité – nejsem odborník na vážnou hudbu a takový výklad mi pomůže. Pro mne je zážitek, že festivalem žije celé město – to je právě rozdíl oproti velkým městům jako je Praha. Nadšení všech lidí, ať už to jsou „profesionální“ pořadatelé, tak dobrovolníci (z velké části studenti místních škol). Že má výzdobu související s festivalem informační kancelář je pochopitelné, ale vždycky mne zaujme například výloha v textilní galanterii.“

2. Kterému typu pořadů dáváte přednost?

„Tuto otázku asi neodpovím dost jasně. Máme dvanáctiletého vnuka, který ač má rodiče výhradně sportovce, hraje od pěti let na housle a vážné hudbě se věnuje, takže programy z velké části vybíráme spolu. Jsou to především koncerty, já si spíše vybírám opery.“

3. Využíváte i některé doprovodné akce při hudebním festivalu?

„V minulých ročnících se nám moc líbila návštěva zámeckých sklepů s výkladem. Interaktivní Litomyšlení – doprovodná výstava, vhodná i pro děti. Možnost vstupu na generální zkoušku a setkání s interprety „naživo“. Lezecká stěna na nádvoří.“

4. Existuje něco, co Vám v programu chybí? Máte nějaké nápady na doplnění programu?

„Možná by byla dobrá příležitost se něco dozvědět např. o stavbě hudebních nástrojů, nebo jaký musí mít dech hráč na trumpetu.“

5. Máte nějaké výhrady k organizaci festivalu?

„Nemám.“

6. Jste spokojen se službami v cestovním ruchu – gastronomie, ubytování, služby informačního centra?

„V tomto bodě hodnotím vysoko informační kancelář jak ve městě, tak u zámku. Je pro nás výhodná i karta na parkování při koncertech, mimo to také roční karta na možnost parkovat ve městě a to za výhodnou cenu. Pokud jde o gastronomii – v Litomyšli je velký výběr restaurací, cukráren, takže si i mlsný jazyk přijde na své.“

Jitka – psychoterapeut (matrimolog):

1. *„Pro mě není návštěva SL jednorázovou záležitostí. Je to pro mě letitá součást ročního cyklu po dlouhá léta existence ve východočeském kraji. Samotná každoroční myšlenková obnova této záležitosti začíná ke konci ledna, kdy si uvědomím, že je nový rok a že bude třeba se začít zajímat o březem, kdy se začnou prodávat vstupenky, a pak o červen a červenec, kdy se v perspektivě musí vytvořit plán dovolených, nasměrovaný na správné začlenění vybraných představení. A aby to nebylo jednoduché, pak je třeba zkoordinovat vše s možnostmi dalších osob, které kvůli mimořádnosti a kvalitě festivalu jsou ochotné přijet z mnohakilometrové vzdálenosti. SL je pro mě příležitostí ke kvalitnímu kulturnímu zážitku, který je výjimečný nejen v nepodobnosti s čímkoliv jiným v regionu, ale i podmínkami, za kterých se koná. Pokud zrovna nemrzne nebo není bouřka, pak představení pod širým nebem zarámované historickými zdmi má neopakovatelnou atmosféru, a ostatně, i když nepřízeň počasí existuje, pak s odstupem, ve vzpomínce, jen potrhne jedinečnost zážitku.“*

„Není určitě snobské, když člověk zmíní i to, že i pěkně oblečení lidé dotvářejí jedinečnost těchto kulturních podniků. V době, která nepřeje formálnosti ani v oblečení, je to k neopomenutí. No a pak samotný genius loci – zkus si milá tazatelko představit, že se vše koná na odlehlém místě, někde v jakémsi parku nebo vyčleněném okraji města – a lesk a esprit celé SL prostě zmizí. A dominance zámku v celém koloritu, zejména večerním, je bezkonkurenční. Takže moje odpověď na první otázku - není možné vyčlenit, co zaujalo nejvíc, stupnice nelze sestavit, je to celek, čas i místo, účinkující i návštěvníci, tradice i nové věci.“

2. *„Upřednostňuji tzv. vážnou hudbu, ale líbí se mi průnik žánrů, včetně např. spojení baletu a folkové hudby.“*

3. *„Doprovodné akce jsem prozatím nevyužila. Ale je dobře, že existují.“*

4. *„Líbilo by se mi propojení hudby s tancem, třeba i moderním a scénickým, zastoupení tohoto by mohlo být větší.“*

5. *„Vím, že program je uzpůsobený času účinkujících a denní době, ale uvítala bych, kdyby večerní představení začínala dříve, třeba ve 20.00, pozdní noční doba mi nevyhovuje.“*

6. „Vzhledem k tomu, že mám možnost navštívit představení ze vzdálenosti 20 km, pak se nemusím starat ani o ubytování a cestu. A k cestě – jak je příjemné parkování na velkém prostoru náměstí, blízko zámku, a ve večerních hodinách bez poplatku – co si český řidič může přát více. Občerstvení, které je zajištěné, je podle mě dostačující.“

Miroslava – učitelka:

„Jsem pravidelným návštěvníkem Smetanovy Litomyšle od roku 2009. (Je to dlouho nebo krátce?) Dříve jsem viděla jen několik pořadů, ale díky tomu pamatuji i atmosféru (a často i zimu) v původním amfiteátru. Ale i to mělo svůj půvab.

Navštěvuji koncerty vážné hudby našich i zahraničních orchestrů s různými sólisty, varhanní koncerty v kostelech, opery (dvakrát také barokní opery v Nových Hradech) a zajímá mě i hudba v kombinaci s mluveným slovem.

Využívám také nabídku výstav Smetanovy výtvarné Litomyšle, jak v zámku, tak u pana Sklenáře, litomyšlských galeriích i nedaleké White Gallery.

Oceňuji, že do skladby pořadů jsou zařazovány i nabídky modernějších pořadů, pořady pro děti i s použitím mobilů pro mládež. Sama je však nenavštěvuji.

Vloni nás v Nových Hradech vítali v zahradách před zámkem sólisté hrající na různé nástroje – pěkné naladění na večerní program! Bylo by zajímavé něco podobného slyšet i v zámeckém parku nebo v zahradách v Litomyšli.

V zámku jsem dvakrát zhlédla pořad i v zámeckém divadélku. Velmi působivé! To už se nebude využívat? Festival je vždy perfektně promyšlen a připraven, dobře zorganizován, se vším jsem spokojena (proto se tam tak ráda vracím!). Celému širokému štábu příprav i průběhu patří dík.“

Jiří – emeritní ředitel Ústavu pro jazyk český Akademie věd:

1. Co vás nejvíce zaujalo při návštěvě hudebního festivalu v Litomyšli?

„Jako pravidelný návštěvník, který jezdí na festival už asi 10. rok, si pokaždé uvědomuji jeho slavnostní atmosféru spojenou s historií i současností města a jeho širšího okolí. A pokaždé si odnáším nejenom dojem z hudebního představení, které si vybírám, ale také z novinek, které město i pořadatelé festivalu uchystají. Velký zážitek přinesly nedávné úpravy interiéru piaristického kostela Povýšení svatého kříže i výtvarné výstavy v zámecké galerii, v nichž vedle pravidelné instalace sochařského díla Olbrama Zoubka se střídají obrazy a sochy

současných umělců. Město je spojené s mnoha osobnostmi našich kulturních dějin (Bedřichem Smetanou, Magdalenou Dobromilou Rettigovou, návštěvníka zaujme i kritické hodnocení Zdeňka Nejedlého na jeho pomníku u základní školy, hluboký dojem si odnáším i z návštěvy Portmonea, ve kterém se soustřeďuje mnohostranná a pestrá tvorba Josefa Váchala. Hudební výkony umělců z celé republiky i ze zahraničí jsou tak zasazeny do neopakovatelného prostředí Litomyšle a jejího okolí.“

2. Kterému typu programů dáváte přednost?

„Přednost dávám operám a vystoupením operních pěvců, zvláště pokud reprezentují mimopražské scény, které přece jenom mám menší možnost poznávat. Samozřejmě však rád navštívím i vystoupení jiná, která jsou pro žánrovou pestrost festivalu příznačná. Při poslední návštěvě jsem měl velký zážitek ze španělského matiné, jehož baletní vystoupení a zpěv doprovázela recitace Jana Šťastného, rok předtím z koncertu orchestru Česká Sinfonietta dirigovaného naším vynikajícím hornistou a dirigentem Radkem Baborákem.“

3. Využíváte i doprovodné akce při hudebním festivalu?

„I když jde o festival, který nese název hudební, myslím, že celkový zážitek vytváří nejen sama hudba, ale i celkové kulturní prostředí Litomyšle a míst v jeho okolí, v nichž se jednotlivá vystoupení konají nebo která stojí zato navštívit. Stačí připomenout Nové Hrady, Poličku, Rychnov nad Kněžnou, hrad Svojanov, s Maxem Švabinským spojený Kozlov, pro historii Českých bratří významný Růžový palouček a mnoho míst dalších. Díky tomu, že nás festivalem a litomyšlským okolím poučeně doprovázejí dobří přátelé, jde o zážitek o to intenzivnější.“

4. Existuje něco, co vám v programu chybí? Máte nějaké nápady na doplnění programu?

„Už jsem se zmínil o svém zájmu o vystoupení mimopražských operních souborů. Jsem rád, že jim festival popřává prostor a věřím, že ho budou stále víc využívat – i pro svou vlastní propagaci. Jinak je těžké nějakým nápadem program doplňovat, protože jeho žánrová pestrost je opravdu pozoruhodná.“

5. Máte nějaké výhrady k organizaci festivalu?

„Výhrady opravdu nemám. A jsem rád, že každý rok tu cítím snahu o bohatší a pestřejší nabídku sólistů, souborů, žánrů i programů.“

6. Jste spokojen se službami v cestovním ruchu – gastronomie, ubytování, služby, informační centra?

„Pokud jde o Litomyšl a její okolí v období festivalu, tak spokojen jsem. Předpokládám, že tomu tak je i jindy.“

Dagmar – vedoucí manažerka ČD:

Co vás nejvíce zaujalo při návštěvě hudebního festivalu v Litomyšli?

„Rozmanitý žánr“

Kterému typu programů dáváte přednost?

„Koncertním představením – dílům světových klasiků.“

Využíváte i některé doprovodné akce při hudebním festivalu?

„Ne.“

Existuje něco, co Vám v programu chybí? Máte nějaké nápady na doplnění programu?

„Vzhledem k rozmanitosti žánru nemám.“

Máte nějaké výhrady k organizaci festivalu?

„Organizaci nemám co vytknout.“

Jste spokojena se službami v cestovním ruchu - gastronomie, ubytování, služby, informační centra?

„Vzhledem k tomu, že tyto služby využívám minimálně, dalo by se říci skoro vůbec, nemohu posoudit.“

Miloš – notář:

1. Co Vás nejvíce zaujalo při Vaší návštěvě hudebního festivalu v Litomyšli?

„Velmi rozmanitá a zajímavá dramaturgie.“

2. Kterému typu programů dáváte přednost?

„Opera, symfonická díla.“

3. Využíváte i některé doprovodné akce při hudebním festivalu?

„Nevyužívám.“

4. Existuje něco, co Vám v programu chybí? Máte nějaké nápady na doplnění programu?

„Vzhledem k rozmanité dramaturgii nemám požadavky na doplnění programu.“

5. Máte nějaké výhrady k organizaci festivalu?

„Nemám.“

6. Jste spokojen se službami v cestovním ruchu – gastronomie, ubytování, služby informačního centra?

„Využívám pouze služeb občerstvení o přestávkách a zde nepostačuje kapacita zařízení (a mnohdy ani kvalita). Tedy příliš spokojený nejsem. Ostatní služby nevyužívám.“

4.8.4 Shrnutí výzkumu

Výzkum probíhal pomocí jednotlivých individuálních rozhovorů s deseti respondenty. Všichni dotazovaní festival Smetanova Litomyšl navštěvují a i město Litomyšl znají. Zpracování rozhovorů vedlo k názoru, že všichni dotazovaní rádi operní festival navštěvují a každý si hledá svůj oblíbený žánr. Jednotlivé ročníky jsou originály a dramaturgie je stále bohatší a bohatší. Jediné negativní ohlasy vedly k prodeji vstupenek a k pozdním večerním představením. Předprodej vstupenek začíná na internetu v určenou hodinu. Systém bohužel většinou takový přetlak neunes a spadne. Za několik desítek minut je nemožné vstupenky již sehnat, protože jsou vyprodány. Pro mecenáše Smetanovy Litomyšl existuje největší výhoda, a to možnost objednání vstupenek ještě před zahájením předprodeje pro návštěvníky. Druhou připomínkou k pořadatelům byl pozdní začátek představení. Představení většinou končí okolo půlnoci a pro návštěvníky, kteří dojíždí, to znamená potíže, ale na druhou stranu se musí této připomínce oponovat. Začátky představení začínají proto tak pozdě, aby místí genius loci mohl být ještě výjimečnější. Tajemné prostory zámku a okolí zámku jsou ve tmě ještě kouzelnější a vnitřní zážitek je o to hlubší.

Všichni respondenti pojem genius loci znají a každý tento vnitřní pocit poznal. Festival se odehrává v malém půvabném městě a to je pro dotazující velký přínosem, protože atmosféra je zde více „rodinná“ a přátelská. Velcí znalci vážné hudby, kteří každoročně dojíždějí na festival až z hlavního města, jsou okouzleni místní profesionalitou a půvabem. Respondenti by uvítali více vzdělávacích přednášek například o hudebních nástrojích, stavbě zámku, historii města a okolí, známých osobnostech v regionu. Pro většinu není Smetanova Litomyšl pouze návštěva operního festivalu, ale i mnoha doprovodných akcí, posezení v místních kavárnách a restaurací a poznávání krás města.

4.9 Řízený rozhovor s Ing. Bc. Barborou Krejčí

4.9.1 O výzkumu

Řízený rozhovor se uskutečnil 8. března 2016 v Litomyšli. Dotazující se Petra Čermáková aktivně pokládala otázky respondentce ohledně fungování festivalu a jejího osobního názoru. Rozhovor byl velmi příjemný a milý.

4.9.2 Otázky kladené respondentce Ing. Bc. Barboře Krejčí

1. Osobní dotazy – jak dlouho pracujete pro OFSM, co Vás k tomu přivedlo, co byste změnila a naopak, vidíte nějaké razantní změny v posledních letech?
2. Vývoj festivalu – struktura posluchačů, ale i účinkujících (možné změny žánrů).
3. Finanční zajištění – sponzoři, mecenáši
4. Spolupráce s městem a krajem
5. Existence jiných festivalů v ČR i mimo? – spolupráce?
6. Ohlasy
7. Spolupráce s podnikateli
8. Restaurace/hotel – dostatečné kapacity a kvalita?
9. Nápomoc pro cestovní ruch
10. Rekapitulace
11. Vize do budoucna
12. Spolupráce s médii
13. Novinky
14. Festival s *geniem loci* – Váš názor – proč *genius loci*?
15. Výtvarná SL – přínos pro OFSM?
16. SL o.p.s. – obecně prospěšná společnost – proč?
17. *#ujizdimNaSmetance* – interaktivní pořad
18. SL 2016 – 58. ročník – na co se nejvíce těšíte?

4.9.3 Výsledky výzkumu

Uvedeny vyhodnocené otázky, na které respondentka odpovídala během výzkumu. (viz. příloha č. 3).

4.9.4 Shrnutí výzkumu

Rozhovor byl velmi příjemný a humorný. Na první pohled bylo vidět, že paní Krejčí je na správném místě. Práce na festivalu Smetanova Litomyšl ji velice baví a naplňuje. Velký počet kontaktů, které paní Krejčí má, jsou velkou výhodou. Respondentka ochotně a s chutí odpovídala na otázky a pro další inspiraci poskytla mnoho zajímavých brožur a publikací.

Spolupráce byla snadná. Odpovědi byli srozumitelné a jasné a velmi důležitý byl vždy osobní názor a doporučení dotazované. Největším přínosem bylo zjištění zajímavých informací a faktů o festivalu „z druhé strany“, a to z pohledu organizátorů festivalu. To, co návštěvníka akce nenapadne. Například obsazenost ubytování v Litomyšli účinkujícími jednotlivých představení, ale také potřebný servis pro účinkující, techniky, jejich až často přehnané požadavky. Ve výzkumu byl zjištěn fakt, že festival by potřeboval vlastní divadelní inscenaci. Další poznatek z rozhovoru byly finance. Velká každoroční nejistota dotací a ostatních finančních příjmů je velmi nemilá. Možnost navýšení a jistota financí by festivalu pomohla k větší propagaci a celkovému rozvoji. Nutno podotknout, že shánění finančních prostředků je velká zátěž, ale výsledek stojí za to. Popularita festivalu roste a počet stálých návštěvníků se zvyšuje. Spojitost s geniem loci je neodmyslitelná.

4.10 Případová studie – MF DNES 19. 2. 2016

4.10.1 O výzkumu

Případová studie – hrubý plán:

Výzkumná otázka – Co Vás láká na Smetanově Litomyšli?

Strategie výběru – MF DNES zodpovídal známé osobnosti (viz. příloha č. 4). A na tu navazují otázky respondentů – Co Vás láká na Smetanově Litomyšli?

Metody sběru dat – Rozhovor v MF DNES, kvalitativní výzkum v bakalářské práci.

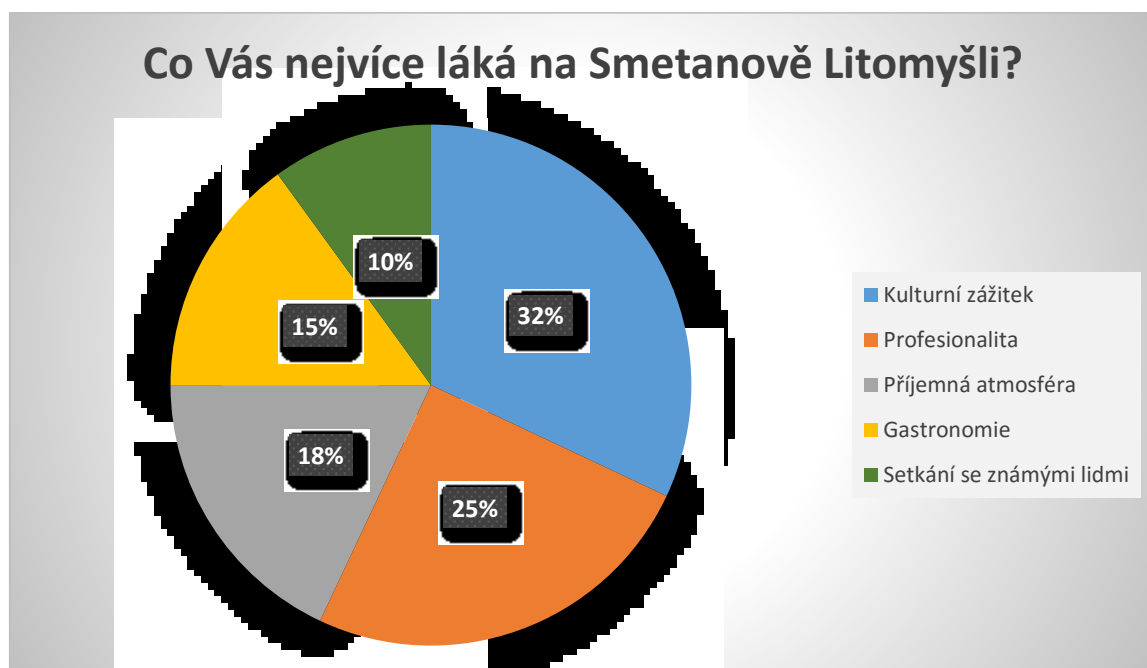
4.10.2 Otázka kladená respondentům

Co Vás láká na Smetanově Litomyšli?

4.10.3 Výsledek výzkumu

Případová studie zkoumá podstatnou otázku týkající se festivalu. Zkoumáno bylo 100 respondentů. Všem byla položena stejná otázka.

Výsledky výzkumu jsou shrnuty v následujícím grafu.

Zdroj: vlastní zpracování

4.10.4 Shrnutí výzkumu

Výzkum poukázal na jednotlivé aspekty, které návštěvníky nejvíce lákají. Výsledky výzkumu se neshodují s odpověďmi známých osobností z Mladé Fronty Dnes, protože každý návštěvník festivalu si najde to své. Každého láká něco jiného. Názory respondentů se ve větší míře shodují a odpovědi jsou podobné. Většina dotazovaných byla pravidelnými návštěvníky festivalu, ale v průzkumu bylo i pár potencionálních návštěvníků 58. ročníku. Snad se jim jejich představy naplní. Budou se svojí vizi po ukončení festivalu spokojeni a budou netrpělivě očekávat další ročník festivalu?

4.11. Cestovní ruch

Jak uvádí Miroslav Foret (2005) [20] cestovní ruch vytváří pracovní a podnikatelské příležitosti, přináší regionu potřebné zahraniční investice a celkově zvyšuje životní úroveň jeho obyvatel. Zároveň však jeho rozvoj klade poměrně vysoké nároky na vnitřní infrastrukturu a úroveň služeb. Klíčovými faktory pro rozvoj cestovního ruchu jsou dnes zejména dobrá dopravní dostupnost, úroveň ubytovacích a stravovacích zařízení a široká nabídka služeb v oblasti volnočasových aktivit. A právě v oblasti zabezpečení místní infrastruktury pro rozvoj cestovního ruchu hraje klíčovou úlohu zejména místní správa. Hlavní úlohou měst a obcí je zejména vytvářet podmínky pro spolupráci, určovat priority rozvoje a zároveň chránit místní obyvatele a město před nežádoucími negativními dopady cestovního ruchu.

S rozvojem turismu nastala potřeba klasifikace základních kategorií cestovního ruchu a segmentace umožňující snadnější orientaci v tomto neustále se rozvíjejícím odvětví. V rámci cestovního ruchu dnes odlišujeme tři základní kategorie. Vnitřní (domestic tourism) zahrnující domácí cestovní ruch (internal tourism), národní (national tourism) zahrnující domácí cestovní ruch a výjezdový cestovní ruch a mezinárodní cestovní ruch (international tourism), v rámci něhož rozlišujeme příjezdový zahraniční cestovní ruch a výjezdový zahraniční cestovní ruch.[20]

Cestovní ruch lze podle zvolených kritérií dělit na celou řadu dalších kategorií. Nejčastějším kritériem je kritérium účelu, neboli motivace cesty. Podle něj dělíme cestovní ruch na: rekreační, kulturně poznávací (dnes často užívaný termín kulturní turismus – cultural tourism), náboženský, vzdělávací, zdravotní, sportovní, poznávání přírody, dobrodružný, profesní, politický, nákupní, specifický – dnes například klíčová kategorie cestovního ruchu pro tělesně postižené a handicapované návštěvníky.[20]

4.11.1 Cestovní ruch v Litomyšli

Městský úřad v Litomyšli uvádí ve své prezenaci (2011) [21] se díky četným historickým památkám a bohatému kulturnímu životu ve městě řadí mezi turisticky nejatraktivnější města v České republice. K rozvoji cestovního ruchu bezesporu přispělo také zařazení zámeckého

areálu na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO v roce 1999. Hlavní turistická sezóna ve městě probíhá v období letních měsíců, tedy období od začátku června do konce září. Většina turistů se považuje za kulturní turisty. Kulturní turismus zahrnuje především cestovní ruch v městských oblastech, zejména historických, za účelem seznámení se s jejich architekturou a kulturními památkami, návštěvu zařízení, jako jsou muzea, divadla atd. Kulturní turismus dále zahrnuje také cestování za účelem návštěvy uměleckého představení či festivalu, poznávání místního folklóru nebo také za účelem studijní cesty.

Do Litomyšle tak láká za kulturním turismem zejména bohatý fond kulturního dědictví zahrnující památku UNESCO, Mezinárodní operní festival Smetanova Litomyšl, poznávání soudobé české architektury, seznámení se s místem působnosti významných osobností a celá řada galerií. V posledních několika letech stoupá v Litomyšli také význam kongresové turistiky a to zejména díky revitalizaci zámeckého pivovaru, kde vzniklo moderní dobře vybavené školící středisko YMCA. Město Litomyšl si od 90. let 20. století systematicky buduje také bohatou infrastrukturu sportovišť a sportovních zařízení. Spolu s rozvíjející se sítí cyklostezek a tras pro běžecké lyžování v okolí města tak nabízí město také bohatou nabídku zaměřenou na turistiku spojenou s aktivním trávením volného času. [21]

4.12. Návštěvnost

Představu o návštěvnosti města si můžeme utvořit ze statistiky návštěvnosti informačního centra. IC Litomyšl patří mezi turistická informační centra, která mají s ČCCR-CzechTourism uzavřenou „Smlouvu o převodu práv k užití díla“ a sledují od 1. ledna 2011 svou návštěvnost pomocí jednotného systému monitoringu. Tento moderní způsob vedení statistik slouží k evidenci počtu návštěvníků turistických informačních center a usnadňuje práci s daty. U center vybavených počítačem průchodů osob dále aplikace zaznamenává hodnoty z těchto zařízení. Všechny informace jsou automaticky odesílány na centrální server, kde jsou dále k dispozici pro statistické účely.[22]

Problematiku měřitelnosti návštěvnosti řešilo město Litomyšl v souvislosti s tvorbou projektu na revitalizaci zámeckého návrší. V rámci projektu byla vytvořena statistika návštěvnosti lokality, která však je sestavená pouze z návštěvnosti jednotlivých institucí, případně návštěvnosti jednotlivých kulturních akcí, které se v areálu uskutečnily. Dle této statistiky se:

„V prostoru zámeckého návrší se odhadem pohybuje okolo 95 tis. osob ročně, které se účastní prohlídek zámku a všech expozic a akcí na zámku, festivalu Smetanova Litomyšl, prohlídek expozic i všech programů v pivovaru, v jízdárně i všech akcí na zámeckém návrší.“[23]

V této statistice nejsou zahrnuti návštěvníci, kteří si nezakoupí vstupenku do některé z uvedených institucí nebo na některou z uvedených akcí. Naopak návštěvník, který navštíví více institucí nebo několik kulturních akcí, je zde započítán vícekrát. [23]

4.12.1. Charakteristika segmentu návštěvníků

Z obecné definice cestovního ruchu vyplývá, že za cestovní ruch je považována činnost osoby cestující na přechodnou dobu (mezinárodního cestovního ruchu maximálně jeden rok, u domácího 6 měsíců) do místa mimo trvalé bydliště, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávat výdělečnou činnost v navštíveném místě (trvalý či přechodný pracovní poměr). Může se však jednat o služební, obchodní či jinak pracovně motivovanou cestu, jejíž zdroj úhrady vyplývá z pracovního poměru u zaměstnavatele v místě bydliště nebo v místě sídla firmy. [20]

Pro sledování a měření cestovního ruchu v dané oblasti je tedy třeba sledovat nejenom návštěvnost, ale také povahu návštěvy, její účel, délku pobytu návštěvníka a další důležité faktory. Klíčovým faktorem je zejména délka pobytu. Podle ní odlišujeme krátkodobý cestovní ruch od dlouhodobého, který je zpravidla poměřován hranicí tří dnů.[20]

Toto měřítko však není ve všech zemích jednotné. Podle délky návštěvy je dále rozlišováno také několik kategorií návštěvníků turistické oblasti. Jako návštěvník (visitor) je označována každá osoba cestující mimo své trvalé bydliště. Pokud v dané lokalitě zůstane přes noc, stává se turistou (tourist), bez přenocování je považován za výletníka (excursionist, samety visitor), neboť v daném městě pobyl méně než 24 hodin. Pokud zůstane ve městě déle než 24 hodin a alespoň jednou přenocuje je v názvosloví cestovního ruchu označován za krátkodobě pobývacího turistu (short – term tourist). V případě dlouhodobého pobytu (překročení délky 3 dnů) se jedná o turistu na dovolené (holidaymaker).[20]

Částečnou charakteristiku segmentu návštěvníků města Litomyšl je možné čerpat ze studie Strategie zviditelnění a propagace památek UNESCO v Česku, posílení jejich vlivu na cestovní ruch a příjmy z něj, kterou v roce 2007 zpracovala agentura STEM/MARK [24]. Z analýzy návštěvnosti vyplývá, že většinu návštěvníků tvoří lidé, kteří si Litomyšl vybírají jako cílovou turistickou destinaci. Další významnou skupinou jsou tranzitující návštěvníci, tedy lidé, kteří mají cíl cesty jinde a Litomyšlí pouze projíždějí. Litomyšl navštěvují zejména návštěvníci z ČR a z Německa, naopak malý podíl návštěvníků přijíždí ze sídel v okruhu do 50 km. Návštěvníci město často navštěvují opakovaně. [24]

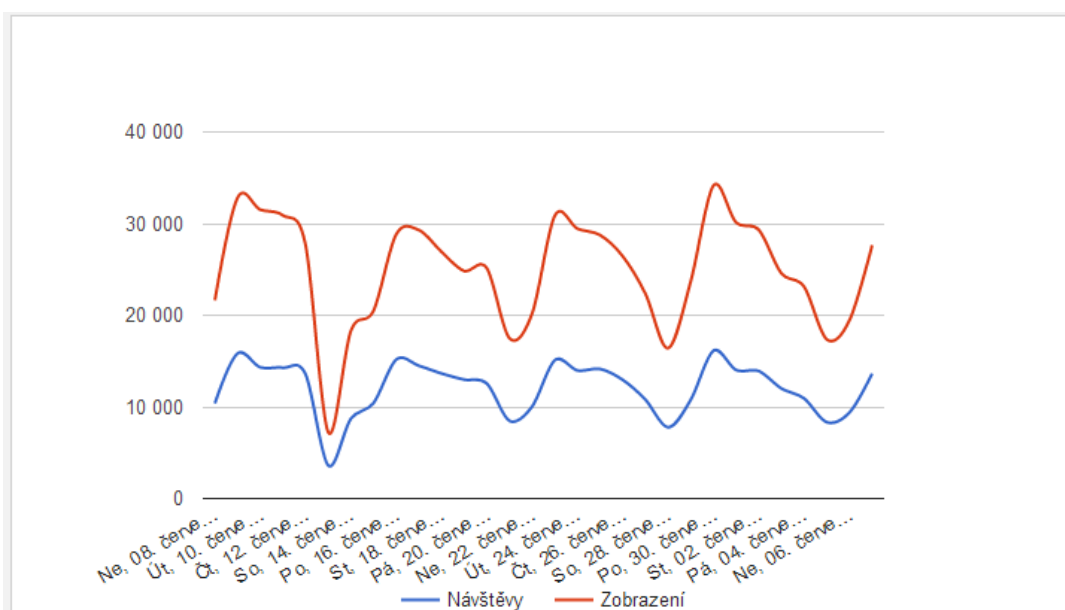
Významný podíl návštěvníků tvoří rodiny s dětmi a mladí návštěvníci. Z průzkumu dále vyplynulo, že turisté se v rámci pobytu pohybují převážně ve městě a jeho okolí. Aby lidé strávili v Litomyšli více dnů, chybí jim podle průzkumu další památky a kulturní vyžití. Tazatelé v průzkumu dále dobře hodnotili čistotu ve městě a místní orientační značení. Negativně byly naopak hodnoceny služby ubytovacích zařízení a dostupnost hromadnou dopravou. Zajímavým poznatkem vyplývajícím z výzkumu je také názor respondentů, že město má aktivní přístup k prezentaci a pořádání akcí, ale místní podnikatelé neprojevují o turisty adekvátní zájem. Zajímavým údajem zejména z hlediska propagace města a budoucí marketingové strategie je fakt, že z památek UNESCO jsou do povědomí respondentů výrazně zapsány zejména Praha, Český Krumlov a Kutná hora. Na druhém místě je potom Litomyšl spolu s městem Telč a Lednicko – Valtickým areálem. Povědomí o ostatních památkách UNESCO bylo u respondentů nižší.[24]

Dalším klíčovým výzkumem je Průzkum cestovního ruchu firmy Gfk z let 2005 – 2006. Tento výzkum přinesl podrobnější údaje o chování návštěvníků a povaze jejich návštěvy. Velice dobrým ukazatelem pro celkovou image města je fakt, že přibližně čtvrtina respondentů je ve městě poprvé, přibližně stejný počet je v Litomyšli na druhé nebo třetí návštěvě a polovina návštěvníků jezdí do Litomyšle častěji. Tento údaj tedy ukazuje, že město Litomyšl je oblíbenou destinací, do níž se návštěvník rád vrací. To ještě potvrzuje zjištění, že z celkového počtu respondentů necelých 49% uvažuje o brzké opětovné návštěvě Litomyšle a 33 % s pozdější návštěvou města počítá. Z těchto údajů tedy můžeme usuzovat, že město Litomyšl nabízí svým návštěvníkům i jiné přidané hodnoty, mimo historických památek, díky nimž se turisté do města rádi opakovaně vrací. V rozporu s výzkumem agentury STEM je hodnocení ubytovacích služeb, které tazatelé hodnotili ze všech služeb cestovního ruchu nejlépe. [24]

Ostatní kategorie služeb, mezi něž byla zahrnuta péče o čistotu a pořádek, služby pro cyklisty, cenová úroveň služeb, úroveň veřejného stravování a úroveň personálu ve službách cestovního ruchu, byly hodnoceny všechny kladně. Na škále od 1 do 5, kdy 1 bodem je hodnocena úplná spokojenost respondenta a 5 body úplná nespokojenost, byly nejhůře hodnoceny služby pro turisty 2,27 body. Z obou výzkumů tedy vyplývá, že služby cestovního ruchu i město jako turistická destinace jsou návštěvníky hodnoceny kladně. Litomyšl tak vychází z výzkumů jako oblíbená destinace, do níž se návštěvník opakovaně vrací, ale většinou zde pobývá pouze jeden den. [24].

Dalším důležitým zdrojem informací ohledně návštěvnosti města, cestovního ruchu a služeb cestovního ruchu jsou také statistiky České centrály cestovního ruchu Czech Tourism, z nichž lze vyčíst důležité informace pro region Východní Čechy, do jehož působnosti Litomyšl spadá. Monitoring je prováděn pomocí dotazníkového výzkumu. Pro region Východní Čechy lze z monitoringu vyčíst následující informace. Pouze 18,5% respondentů nenavštívilo region ani jednou. 30,5% procenta navštívilo region 1 – 3 krát a celých 51% navštívilo region vícekrát. 61% respondentů označilo region Východní Čechy za jeden z regionů, kterým dává přednost v souvislosti s výletem/pobytem. Nejvíce přínosné z tohoto monitoringu je však zejména hodnocení služeb a péče o rozvoj regionu. [22]

Graf 2 - Statistika návštěvnosti 1

Zdroj: <http://www.portallitomysl.cz/statistiky-navstevnosti/#30dnu>

5 SHRNU TÍ VÝSLEDKŮ PRÁCE

Teoretická část bakalářské práce měla za úkol objasnit pojmy, které se týkají daného tématu práce. Hlavním úkolem bylo objasnit historii samotného operního festivalu a historii města, fungování festivalu a o.p.s. Smetanova Litomyšl, zmínění o významné a důležité osobnosti města Bedřichu Smetanovi, ujasnění programu letošního 58. ročníku, a programu pořádaného městem během celého roku. Díky studiu odborné literatury a webových stránek operního festivalu Smetanova Litomyšl byla práce teoreticky podložena.

V začátku praktické části bylo nutné teoretické zmínění o produktu cestovního ruchu a event marketingu, protože je to součástí práce. Festival Smetanova Litomyšl je produktem cestovního ruchu a pozitivně přispívá k růstu cestovního ruchu v Litomyšli i v regionu. Cestovní ruch nelze opomenout. Návštěvnost dle dostupných statistik každý rok stoupá a samotné město a okolí je navštěvováno z celé České Republiky i zahraničí.

Výsledky práce poukazují na to, že festival Smetanova Litomyšl je nejoblíbenějším a nejnavštěvovanějším eventem v regionu. Místní rezidenti si váží této události a je to pro ně chloubou. Publikum festivalu je více méně neměnné. Návštěvníci tuto akci milují a pravidelně na ní docházejí a nechávají se překvapit a okouzlit. Festival působí rodinně – nepovažuje se za „snobskou“ sešlost, ale za kulturní „svátek“, který je výjimečný. Hlouchky známých i neznámých lidí se během přestávky scházejí na nádvoří a široce diskutují o kulturních zážitcích a hloubce prožitku.

Hlavním výsledkem práce je stoprocentní spokojenost s organizací festivalu a profesionalitou. Genius loci je psychologický jev, který každý člověk prožívá vnitřně a sám. Na každého člověka působí něco jiného, a to závisí na citlivosti a vnímavosti člověka. Výsledkem práce bylo zjištění, že všichni dotazovaní teoreticky tento pojem znají a vědí o co jde, ale zabývat se v práci jednotlivými příběhy genia loci v Litomyšli opravdu nejde. Výsledky odpovědí na otázku „*co nejvíce respondenty láká*“ byly velmi podobné. A to nejvíce atmosféra festivalu, kulturní zážitek, vynikající služby v gastronomii, příjemní rezidenti, spousta možností kulturního vyžití, setkání se se zajímavými lidmi a nadšenci kultury, každoroční opakující se event, který je každým rokem bohatší.

6 ZÁVĚR

Účelem bakalářské práce bylo seznámit čtenáře s celkovou tváří mezinárodního operního festivalu Smetanova Litomyšl a města Litomyšl a za pomoci výzkumů zjistit odpovědi týkající se vnímání festivalu se spojitostí s *geniem loci*. Statistika cestovního ruchu a segmentace návštěvníků, kteří navštěvují město v sezóně i mimo ni.

V teoretické části byl nastíněn historický vývoj věhlasného festivalu od jeho prvního ročníku až po současnost a také bylo nastíněno historické minimum města Litomyšl, které je velmi podstatné pro samotný operní festival. Dále byl zmíněn vážený Bedřich Smetana. Bakalářská práce zkoumá spojitost a vnímání *genia loci*, a proto bylo nutné tento psychologický jev objasnit a snažit se pochopit tento okázale tajemný jev. Pro aktuálnost tématu byl v práci zmíněn program letošního 58. ročníku a také fungování organizace festivalu. Samotné město lze pojmenovat městem kultury. Během celého roku město uskutečňuje mnoho akcí pro rezidenty i návštěvníky města, jako jsou například gastronomické slavnosti M. D. Retti-gové, nebo lázně ducha, proto bylo nutné na tyto eventy v práci poukázat.

Praktická část bakalářské práce byla zaměřena na důležité pojmy jakou jsou: produkt cestovního ruchu (protože samotný festival je produktem podporující cestovní ruch regionu), eventy (kterých najdeme stovky v tomto malebném městě), kulturní dědictví, které bylo nutné zmínit, protože zámek Litomyšl je od roku 1999 zapsán na Seznamu světového dědictví UNESCO, a také art marketing. Hlavní snahou praktické části byly kvalitativní výzkumy, které lze rozdělit do tří částí. První částí byly individuální rozhovory s pravidelnými návštěvníky festivalu a jejich vnímání celkového dojmu. Druhou částí byl rozhovor se zaměstnankyní *Obecně prospěšné společnosti Smetanova Litomyšl* a její vnímání festivalu a propojenosti se samotným městem a Pardubickým krajem. Poslední, a to třetí částí praktické části bakalářské práce byla případová studie, která se opírala o článek z MF Dnes, kde byla kladena jedna jediná otázka známým osobnostem. Na tuto „literární oporu“ autorka navázala svojí případovou studií a ptala se respondentů na stejnou otázku jako redaktor Mladé Fronty Dnes.

Po provedených výzkumech bylo zjištěno, co nejvíce láká návštěvníky, jaké mají nápady a připomínky. Práce by měla být přínosem pro vedení festivalu, ale je potřeba konstatovat, že respondentů nebylo mnoho a pro větší zkoumání by bylo potřeba rozšířit výzkumy do detailů a také rozšířit pole dotazovaných.

Smetanova Litomyšl i město Litomyšl autorku práce vždy zajímaly a vypracování této práce pro ni bylo velkým přínosem, protože se dozvěděla mnoho nových informací a souvislostí o celé historii a také o společnosti *Smetanova Litomyšl, o.p.s.* Měla také možnost nahlédnout do „zákulisí“ příprav i průběhu celého festivalu. Smetanova Litomyšl je zážitkem i svátkem pro obyvatele celého města, návštěvníky a také i pro autorku bakalářské práce. Každý rok netrpělivě očekává program následujícího ročníku festivalu. Odnáší si nezapomenutelné hudební a kulturní zážitky. Atmosféru samotného festivalu snad nelze ani popsat. Vždy ji nadchne a zanechá v ní obrovský dojem.

V úplném závěru je nutné si položit otázku k čemu autorka práce došla?

Téma práce je samo o sobě velmi zajímavé. Autorka práce si téma sama vybrala pro zájem o danou lokalitu a oblibu destinace. Největším zjištěním výzkumu pomocí rozhovorů bylo zjištění faktu, že většina návštěvníků je spokojena bez připomínek a změn. Což se shoduje i s názorem autorky. Město je okouzující a půvabné samo o sobě, ale bez podpory a práce vedení města by to nikdy nebylo takové jako nyní. Festival je velkým přínosem pro město a pro celý region, a proto je důležité, že rezidenti si to značně uvědomují a jsou na tento event značně pyšní. Autorka může konstatovat, že díky vypracování této bakalářské práce přišla na všechny tyto poznatky.

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] TROUSIL, M., JAŠÍKOVÁ, V. *Úvod do tvorby odborných prací*. 2. vydání. Gaudeamus, 2015, 240 s. ISBN 978-80-7435-542-4
- [2] TICHÁ, M., a kol. *Průvodce psaním závěrečných prací (nejen pro ekonomy)*. Ostrava: Institut vzdělávání SOKRATES, 2013. ISBN 978-80-86572-77-2
- [3] ZELENKA, J., PÁSKOVÁ, M. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Linde Praha, 2012, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2
- [4] CÍLEK, V. *Makom: kniha míst*. 2. dopl.vyd. Praha: Dokořán, 2007. ISBN 80-736-3120-2
- [5] NORBERG-SCHULZ, CH. *Genius loci. K fenomenologii architektury*. Praha: Odeon, 1994, 218 s. ISBN 80-207-0241-5
- [6] ŠTYRSKÝ, J. *Percepce krajiny a genius loci*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008, ISBN 978-80-7041-191-9
- [7] ŠÍPEK, J., ŠTYRSKÝ, J. *Geograficko psychologické souvislosti cestování, turistiky a rekreace*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011, ISBN 978-80-7435-114-3
- [8] SKŘIVÁNEK, M. *Litomyšl: starobylé město*. 1. vyd. Praha: Paseka, 1994, 115 s. ISBN 80-8519277
- [9] REICHERTOVÁ, K., *Litomyšl*. 1. vyd. Odeon, 1977, s. 234. ISBN 01-511-77
- [10] LNĚNIČKA, J., *50 ročníků Smetanovy Litomyšle*. Litomyšl, Praha: Paseka, 2008
- [11] *Asociace hudebních festivalů České republiky*. [online] [cit. 01-23-2016] Dostupné z: <http://www.czech-festivals.cz/>
- [12] *Smetanova Litomyšl, o.p.s. Smetanova Litomyšl* [online] [cit. 01-25-2016] Dostupné z: <http://ops.smetanovalitomysl.cz/>
- [13] *Program 58. ročníku SL* [online] [cit. 02-14-2016] Dostupné z: <http://festival.smetanovalitomysl.cz/aktuality>
- [14] *Bedřich Smetana* [online] [cit. 03-03-2016] Dostupné z: <http://smetanovalitomysl.cz/bedrich-smetana>
- [15] *Litomyšl 12x jinak* [online] [cit. 03-14-2016] Dostupné z: <http://www.litomysl.cz>

- [16] *Vymezení pojmu event* - AIEST - Association Internationale d'Experts Scientifiques du Tourisne, 1987 [online] [cit. 03-22-2016] Dostupné z: <http://www.aiest.org/home/>
- [17] GETZ, D. *Event Studies*. Routledge, 2007, ISBN 978-0-415-50602-1
- [18] JOHNOVÁ, R. *Marketing kulturního dědictví a umění*. Grada, 2008, 288 s. ISBN 978-80-247-2724-0
- [19] ŠAUER, M., VYSTOUPIL, J., HOLEŠINSKÁ, A., a kolektiv. *Cestovní ruch – učební text*. Brno. Masarykova univerzita. 1. vydání, 2015. (CZ.1.07/2.2.00/28.0227)
- [20] Foret, Miroslav. *Cestovní ruch*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2005, ISBN 80-7157-838-X
- [21] MěÚ Litomyšl, Odbor kultury a cestovního ruchu. *Cestovní ruch CE – Traffic: 2011* (prezentace).
- [22] *Systém monitoringu návštěvnosti a využívání služeb TIC*. [online] [cit. 08-08-2016]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/informacni-centra/monitoring-navstevnosti/>
- [23] MěÚ Litomyšl, Odbor kultury a cestovního ruchu, fond: Revitalizace zámeckého návrší. *Studie proveditelnosti a ekonomického hodnocení projektu*. s. 38.
- [24] MěÚ Litomyšl, fond: Strategický plán rozvoje. *Strategický plán rozvoje města na léta 2008 – 2015*.
- [25] *Město Litomyšl – fotografie* - autor neznámý [online] [cit.: 08-08-2016] Dostupné z: www.google.cz/
- [26] *Festival Smetanova Litomyšl – fotografie* – autor neznámý [online] [cit.: 08-08-2016] Dostupné z: www.google.cz/

8 SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Případová studie	41
Graf 2 Statistika návštěvnosti	41

9 SEZNAM ZKRATEK

AHF ČR – Asociace hudebních festivalů ČR

ČD – České dráhy

MF – Mladá Fronta

MHF – Mezinárodní hudební festival

OFSM – Operní festival Smetanova Litomyšl

PR – vztahy s veřejností (z anj. public relations)

SL – Smetanova Litomyšl

SM o.p.s. – organizace Smetanova Litomyšl, obecně prospěšná společnost

SOČR – Symfonický orchestr Českého rozhlasu

ÚV KSČ – Ústřední výbor Komunistické strany Československa

10 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Fotografie	I
Příloha č. 2: Jídelní lístek hotelu Zlatá Hvězda během konání festivalu SL	VII
Příloha č. 3: Rozhovor s Ing. Bc. Barborou Krejčí – vedoucí propagace a PR festivalu....	VIII
Příloha č. 4: Případová studie – článek MF Dnes – vydání – pátek 19. února 2016	XIV
Příloha č. 5: Obrázek titulní strany MF Dnes z 19.2.2016 – Festival s geniem loci	XVI

Příloha č.1: Fotografie

Obrázek 1 - Zámek Litomyšl

Zdroj: [25]

Obrázek 2 - Zámek Litomyšl

Zdroj: [25]

Obrázek 3 - Piaristický kostel

Zdroj: [25]

Obrázek 4 - Klášterní zahrady

Zdroj: [25]

Obrázek 5 - Smetanovo náměstí v Litomyšli

Zdroj: [25]

Obrázek 6 - Kostel Církve bratrské

Zdroj: [25]

Obrázek 7 - Plné hlediště festivalu Smetanova Litomyšl

Zdroj: [26]

Obrázek 8 - Úvodní fotografie pro FL

Zdroj: [26]

Obrázek 9 - Hotel Aplaus - catering festival

Zdroj: [26]

Obrázek 10 - fotografie podporující genius loci

Zdroj: [26]

Obrázek 11 - logo festivalu Smetanova Litomyšl

Zdroj: [26]

Obrázek 12 - logo měst Litomyšl

Zdroj: [26]

**Příloha č. 2: Jídelní lístek hotelu Zlatá Hvězda
během konání festivalu Smetanova Litomyšl**

Smetanova Litomyšl na talíři

11. 6. – 5. 7. 2015

Smetanova Litomyšl může probíhat nejen na hudební scéně, ale také u prostřeného stolu.

F1	300 g	Braniboři v Čechách <i>zapečené brambory s klobásou a zeleninou</i>	120,- Kč
F2	150 g	Dalibor <i>kuřecí prsíčka a vepřová kotleta s artyčoky a houbami v palačince</i>	140,- Kč
F3	150 g	Dvě vdovy <i>kuřecí a vepřové medailonky se švestkovou omáčkou, bramborové špalíčky</i>	140,- Kč
F4	150 g	Tajemství <i>vepřová kotleta s játry a čerstvými žampiony v bramboráku</i>	140,- Kč
F5	150 g	Z českých luhů a hájů <i>vepřová panenka s hříbkovou omáčkou podávaná s lepenicí</i>	150,- Kč
F6	150 g	Vyšehrad <i>kuřecí prsíčka a vepřová panenka na šalvěji, šťouchané brambory</i>	140,- Kč
F7	150g	Čertova stěna <i>vepřová panenka s červenými fazolemi a feferonkami s palačinkou</i>	150,- Kč
F8	200 g	Viola <i>vepřová panenka s chřestem, šťouchané brambory</i>	160,- Kč
F9	150 g	Má vlast <i>vepřová kotleta a kuřecí prsa s listovým špenátem, vařené brambory</i>	160,- Kč
F10	250 g	Šárka <i>bramborové placky se švestkovými povidly a zakysanou smetanou</i>	90,- Kč

Příloha č. 3: Rozhovor s Ing. Bc. Barborou Krejčí, vedoucí propagace a PR festivalu

Rozhovor s Ing. Bc. Barbora Krejčí - vedoucí propagace a PR festivalu Smetanova Litomyšl. Dotazující se: Petra Čermáková. Dne 8. března 2016

Proč pracujete právě jako vedoucí propagace na festivalu Smetanova Litomyšl?

„Narodila jsem se v Litomyšli. Jsem velmi hrdý rodák tohoto města a pojí mě veliké pouto k celému zdejšímu regionu. Otec je ředitelem festivalu a matka vedoucí komunikace festivalu. Již od dětství jsem pomáhala s přípravami týkající se festivalu. Poté jsem studovala ekonomiku a žurnalistiku zároveň a celé studium směřovalo k marketingu. Při studiu vysoké školy jsem začala pracovat pro festival. Po dokončení studia jsem zde zůstala pracovat, protože jsem se osvědčila a moje práce byla efektivní. V průběhu studia jsem navrhla v rámci projektu mecenášský klub Smetanova Litomyšl, povedl se prosadit až po několika letech, ale poté klub zapůsobil úžasně. Tento rok už jsme už získali 1 200 000 Kč. Když si to sečteme za pět let, kdy mecenášský klub funguje, tak částka převyšuje 5 000 000 Kč. Z tohoto důvodu je to pro festival ohromný přínos. Je velmi příjemné, že toto mohu realizovat.“

Jste spokojena s touto prací?

„Ano, víceméně jsem spokojena.“

Festival s geniem loci? Proč genius loci?

„Tak se podívejte... Tady je všechno krásné. Nám se líbila myšlenka „lázní ducha“, protože když přijedete k nám do Litomyšle, tak je to takové jiné. Pokud navštívíte například Český Krumlov, je to také jiné, už velmi komerční. V centru skoro nikdo nebydlí, pouze tam sídlí restaurace a obchody se suvenýry. Naše město má pořád něco původního, pořád to je genius loci. Cítíte se, jak na návštěvě u někoho doma. Osobně si myslím, že návštěvníci to silně cítí. Litomyšl je vítá a nic po nich nechce. Je to centrum města, ale díky bývalému panu starostovi panu Brýdlovi se zde vytvářely nové věci, které stojí za to navštívit. Moderní architektura se propojuje se vším původním. Vrcholem je nově postavená knihovna, která tady původně vůbec nestála. Knihovna působí velice moderně, ale zároveň nijak neruší okolí. Litomyšl má mnoho co nabídnout, nejen staromilcům, ale i zájemcům o moderní umění. Nabízí cokoli si řeknete. Město Litomyšl je úžasné a festival se s tím rád spojuje, protože věříme, že doba, kdy se koná festival je nejlepší. Z atmosféry je cítit, že se zde něco odehrává.“

Jaká je spolupráce s partnery festivalu?

„Hlavním generálním partnerem je již 25 let Česká spořitelna. Mezi oficiální partnery festivalu patří: Škoda Auto, Adfors, Isover. Hlavní mediální partneři jsou: MF Dnes, Česká televize a Český rozhlas. Reklamními partnery jsou: RWE, Cobra transport, Lesy ČR, PKS stavby, Mach a Meopta. Festival je pod záštitou prezidenta České republiky a za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky. V době krize byla spolupráce se sponzory velmi nejistá, ale Česká spořitelna našťástí festival podpořila a podržela v dalším fungování.“

Jak přistupuje město k festivalu Smetanova Litomyšl?

„Festival se zřízen městem, město se o nás stará. Spolupracujeme spolu. Město dostává vstupenky a my na oplátku dotace. Zvýhodněné nájmy prostor, sdílíme vybavení – půjčujeme si židle. Vzájemná spolupráce je přátelská.“

Spolupráce s místními podnikateli?

„Máme pocit, že jsme pro podnikatele větší příležitostí, než jak k tomuto faktu podnikatelé přistupují. V Litomyšli je to složité. Každý čeká, že pokud mu dáte příležitost, tak mu to také celé připravíte. A tak to není. Je nemožné, pokud bychom měli každému vymýšlet, co má dělat. Pořád čekáme, že se toho někdo chopí. V dávné historii se místní obyvatelé a podnikatelé zapojovali aktivně do příprav na festival – zdobili domy, ulice, náměstí. My doufáme, že místní podnikatel se připraví na období festivalu. Vyzdobí si obchody, restaurace se připraví na velký nátlak návštěvníků, ale není to tak. V minulých letech jsme se snažili návštěvníkům napomoci. Do novin jsme dávali tipy na ověřené restaurace, na restaurace, se kterými jsme se domluvili, že i po představení, která například končí i ve 12 hodin v noci budou mít otevřeno, protože návštěvníkům po kultuře vyhládne a rádi se najedí, ale bohužel restaurace měly a mají zavřeno, nebo v pozdních nočních hodinách tam již není kuchař a to je velký problém. Proto se v tom nyní nijak neangažujeme a upustili jsme od tohoto záměru.“

Je či není ubytovací kapacita dostačující?

„Přes rok stačí, ale přes období festivalu je to nedostačující. Náročná věc je, že my tu nemáme vlastní scénu a proto zveme cizí divadla a to nejsou pouze účinkující, které vidíme na jevišti, ale i technika, a tito všichni lidé musí někde bydlet. Jeden večer se nazvučí a nazkouší a druhý večer se hraje, někdy dokonce se představení hraje i dvakrát. A tak značnou část kapacity zabereme my z čistě organizačního hlediska a pro návštěvníky tolik kapacity již nezbyvá. Snažíme se úplně vynechat penziony, ty jsou k dispozici návštěvníkům, ale většinou zabereme

všechny místní hotely. Pro ta divadla, která nejsou tak „rozmazlená“, se snažíme ubytování shánět mimo město a to v okolí v České Třebové, Ústí nad Orlicí, Vysokém Mýtě a poté jim zajišťujeme autobusovou dopravu, což je pro nás nejschůdnější, ale bohužel každý není ochotný, zkusíme to, když mají v divadle nové vedení, ale ne vždy to projde. Divadla mají své požadavky. Ale jinak s hotely je spolupráce dobrá bez problémů. Vždy nám je líto, když divadlo na poslední chvíli řekne, že bude zkoušet pouze jeden den místo dvou a my poté musíme ubytování zrušit a víme, že o ubytování byl v předprodeji velký zájem, ale my to rušíme, například až v květnu a to je nepříjemné. Při festivalu by se zde uživily další čtyři hotely, ale z čeho by žily po zbytek roku, to nevím. Nejlepší by bylo, kdybychom zde založili svoje vlastní divadlo.“

Je pro Vás Výtvarná Smetanova Litomyšl přínosem?

„Ano, je to způsob, jak na festivalu strávit celý den. Nejen, že jdete večer na koncert, ale ještě přijímáte jinou kulturní stránku. Výstav je zde spousta, ale v dnešní době to žije svým životem. Vznikla zde spousta galerií, naprosto nezávisle na Smetanově výtvarné Litomyšli a bylo by hezké je propagačně spojit dohromady. Smetanova výtvarná Litomyšl zaštiťuje výstavy, které jednotlivé galerie vystavují. Navzdory tomu vzniká anarchie, protože dramaturgický celek se pomalu rozpadá a my se to snažíme vrátit zpátky, aby to dávalo smysl a vztahovalo se to k Smetanově Litomyšli. Oslavujeme výročí skladatelů a zásadní okamžiky v historii. Vystavovatelé těží z toho, že je to společná propagace, která je dohromady nic nestojí. Vydělají na tom. My jsme rádi, že můžeme návštěvníkům nabídnout něco jiného a nového, je to ideální spojení s hudebním festivalem.“

Spolupracujete s jinými festivaly v České republice nebo v zahraničí?

„Jsme členy asociace hudebních festivalů České republiky, kde se odehrává vzájemná spolupráce, jenž se týče dotací. Také jsme členy Evropské asociace hudebních festivalů. Členství nás spojuje s ostatními festivaly v Evropě. Nejedná se pouze o hudební festivaly, ale například i o divadelní festivaly. Zajímavá je spolupráce týkající se mecenášských klubů, kdy budeme moci mecenášům nabídnout, aby se jeli podívat na jiný festival do zahraničí a mecenáši z jiných festivalů se budou moci přijet podívat do Litomyšle. Doufáme, že se spolupráce v tomto ohledu vyvine k lepšímu. Díky mezikulturní výměně dosáhneme na více dotací, ale zatím se to pouze rozvíjí.“

Mecenášský klub je velkým přínosem pro festival?

„Samozřejmě. Po finanční stránce to jsou 2 % z rozpočtu, což nezní nijak ohromně, ale na rozdíl od sponzorů mecenáši za to nic nechtějí. Oni nás nic nestojí. Darují nám své finanční prostředky a poté si ještě zakoupí vstupenky, takže z finančního hlediska je to naprosto úžasné. Ale hlavně to jsou velmi pozitivní osoby. Při setkání nám dávají energii do práce. Lidé jsou spíše zvyklí kritizovat než chválit, ale u mecenášů je to úplně obráceně. Je to velmi nabízející, když vám řeknou, že svoji práci děláte správně.“

Vývoj festivalu do budoucna?

„Pan Strítecký se snaží vytvářet nové projekty, obměňovat scénu, ale zároveň i ponechávat tradici. Koncert na přání patří k velmi oblíbeným nebo například Hvězdy operního nebe. Největší inovace je interaktivní koncert – „Ujízdim na Smetance“ – přiblížení se mládeži pomocí mobilních telefonů. Snažíme se, ale zrovna v tomto případě není odezva taková jako bychom si představovali.“

Vstupné na tento interaktivní koncert je levnější než na ostatní koncerty, ale vstupenky se neprodávají moc dobře. Na druhou stranu my jsme v tomto ohledu trochu rozmazleni, protože jsme zvyklí, že v první den předprodeje se prodá 90% vstupenek a když to tak není, jsme z toho rozpačití. Koncertu se účastní mladší publikum, ale spíše z důvodu nízkého zájmu se poté se rozhodneme vstupenky nabídnout místním školám. Letošní ročník jsme se rozhodli tento koncert nepublikovat jako program pro mládež a to z jednoho prostého důvodu, protože oslovovat mládež není úplně jednoduché. Většina mládeže nepůjde na operní festival, ať se bude hrát cokoli, a tak míříme propagací na celé rodiny a školy. Letos to bude pod tématem filmová hudba a to je atraktivní žánr.“

Jaká je obsazenost návštěvníky festivalu?

„Velkou část publika tvoří občané Litomyšle a jejich příbuzní, zbytek publika se obměňuje. Máme mnoho návštěvníků z Prahy. Zvyšuje se podíl zahraničních návštěvníků, ale snažíme se nalákat více zahraniční klientely. Naší vizí do budoucna je získání finančních prostředků pro propagaci v zahraničí, protože v zahraničí nás nikdo moc nezná.“

Rozpočet festivalu je dostačující?

„S rozpočtem máme problém každý rok. Krize byla znát. Nyní se to lepší, ale nedaří se nám uzavírat dlouhodobé smlouvy. Každý rok skončíme festival a začínáme nanovo a vůbec nevíme, co bude dál. Vše musí být naplánované, žádáme již o dotace, které dostaneme až po festivalu.“

Letos již schvalovací řízení proběhlo dříve a my víme, že máme dotace schváleny. Kdyby to fungovalo takto každý rok, tak nám by se lépe fungovalo. Když to není tak, jako například letos, musíme být velmi opatrní v utrácení, a to se bohužel týká i dramaturgické linie. Nepouštíme se do velkých akcí a snažíme se z mála udělat hodně. Snad se nám daří, aby návštěvníci nepoznali, že šetříme. Program je bohatý i tak. I když zde není tolik zahraničních hostů a účinkujících. Čeští špičkoví účinkující jsou skromní s honoráři a vycházejí nám vstříc. Snažíme se co nejvíce o získání finančních podpor a tím pádem se rozvíjet. U velkých firem (sponzorů) je častá fluktuace zaměstnanců, kteří rozhodují o sponzoringu a my každý rok znovu a znovu vysvětlujeme, co je festival a čím může být pro ně přínosný. Toto jednání je vyčerpávající, každý se na to dívá jinak, každý to chce vzít z jiné strany než jeho předchůdce.“

Vidíte Smetanovu Litomyšl jako přínos pro cestovní ruch?

„Ano, zajisté. V době festivalu bezkonkurenčně a po zbytek roku se snažíme dělat jiné akce. V květnu například zde probíhají gastronomické slavnosti. Tím se snažíme i pozvednout místní gastronomické umění. Město samo dělá spoustu akcí jako například lázně ducha. Zajímavou zkušeností je, že když se dělá nějaká akce v Litomyšli, tak pouze 1/3 návštěvníků je z Litomyšle – zajímavé pravidlo, které je znatelné ve všem. Lidé z okolních měst jako je Česká Třebová, Svitavy mají pocit, že ve svých městech mají málo kultury a tak jezdí k nám do Litomyšle. Obdivují město jak je kulturně nabitě a jak je tu živo. Při různých soutěžích se návštěvníci musí registrovat předem a tak vidíme odkud pocházejí a máme přehledné statistiky. Pro občany Litomyšle vychází měsíčník Lilie, kde jsou popsány veškeré akce, které se budou následující měsíc konat. Všechny domácnosti dostanou měsíčník zdarma domů. Pro cestovní ruch má festival největší přínos.“

Připravuje se celé město na období festivalu?

„Ano, před zahájením festivalu technické služby zametají chodníky a komunikace, vyčistí máchadlo, aby tam byla čistá voda. Všechno se tady upravuje, aby se celé město ukázalo v tom nejlepší světle. Město se přizpůsobuje této akci, protože je na to velmi hrdé. Na náměstí se sází květiny do květináčů, jako tomu bylo i v minulosti. Na začátku festivalu se skládá hold Bedřichu Smetanovi. Není to pouze o zámku, ale o celém městě.“

Jak přistupují residenti k festivalu Smetanova Litomyšl?

„Místní obyvatelé jsou hrdí, ale zároveň mají pocit, že je to pro vyvolené. Vstupné je dle nich stále dražší a dražší, ale ceny vstupného zůstávají stále stejné a při převisu poptávky nad nabídkou by mohly být daleko dražší. Ale právě kvůli občanům našeho města držíme ceny stále stejné. Paradoxně se chtějí na festival podívat, ale vztah mají rezervovaný.“

Na co se nejvíce těšíte na letošní ročník?

„Na konec. Ne, těším se na další setkání mecenášů. Setkání jsou zajímavá, protože jim ukazujeme i zákulisí festivalu, tam se normálně nedostanou. Aby mohli pochopit festival i z druhé strany a nejen ze strany návštěvníků. Předvádíme jim, jak vše funguje a jak vše na sebe navazuje. Mohou se také setkat se slavnými lidmi a pohovořit s nimi. Jednoznačně řečeno, je to velmi nabíjející. Na kulturní zážitek se těšit ani nemůžu, bohužel se na žádný koncert nedostanu. Po celou dobu koncertů jsem v zákulisí a řeším prezentaci partnerů. Těším se na festival jako na celek.“

Příloha č 4: Případová studie - článek MF Dnes, vydání – pátek 19. února 2016

Co Vás na festivalu nejvíc láká? – odpovědi známých osobností

Tomáš Halík: kněz, teolog

„Návštěva Smetanovy Litomyšle, možnost každodenně naslouchat skvělé hudbě, setkat se s přáteli a sloužit slavnostní mši na závěr festivalu patří pro mne po mnoho let k závěru akademického roku a vstupu do zasloužených prázdnin. Celý rok se na ty dny těším. Také letos je nabídka velmi bohatá – ale pokud bych si měl vybrat jedno představení, byla by to velkolepá Bernsteinova Mše. Poprvé jsem jí slyšel na nádvoří Pražského hradu někdy v době ještě prosycené euforií z návratu svobody a mám j s tou opojnou atmosférou spojenou.“

Hana Maciuchová: herečka

„Vybrat jen jeden titul v tak lákavém, žánrově bohatém programu Smetanovy Litomyšle 2016 je neregulérní úkol. Má duše se začala vznášet už jen představou všech koncertů, které se uskuteční v Piaristickém chrámu. Na zámeckém nádvoří slyšet Belliniho Normu, Gounodova Romea a Julii, vidět představení Barocco & Carmina Burana, Bernsteinovu Mass a další! Tak vybírám Zahajovací koncert výjimečného festivalu. Smetanu, Mozarta, Beethovena. Budou hrát mí favorité, Dvořákovo trio, Pražská komorní filharmonie s Petrem Altrichterem a arií Fajtovou. Garantuji výsostný zážitek!“

Miroslav Zikmund: cestovatel

„V roce 2008 jsem měl právě na Smetanově Litomyšli možnost se poprvé osobně setkat a seznámit se s paní Dagmar Peckovou. Léta sleduji a obdivuji, jak nechává svůj život volně plynout, ale hledá nové příležitosti a srší nápady. Objevuje neprobádané kouty krajiny hudby, což je mi velmi blízké. Rád bych proto navštívil její letošní koncert s písněmi Kurta Weilla. Ale nevím, zda mi to vyjde. Čas tak letí a já toho musím ještě tolik stihnout!“

Dagmar Pecková: operní pěvkyně

„Samozřejmě upozorním především na svůj koncert Cabaret Epoque, protože tam uslyšíte Peckovou jinak. Dále mě velmi láká Bernsteinova Mass v podání Vojtěcha Dyka a v režii bratří Cabanů. A jak jinak! Závěrečný koncert České filharmonie pod taktovkou Jakuba Hruši jeho reminiscence založení festivalu bude určitě důstojné a jediné možné zakončení 70. let. To to utíká.“

Olbram Zoubek: výtvarník

„Po celý rok chodíme v Praze na koncerty České filharmonie, Spolku pro komorní hudbu a PKO. Bez této hudby by se mi žilo mnohem hůř. Ale koncerty Smetanovy Litomyšle jsou pro mne něco jiného. Konají se v prostoru, který jsem ohmatal doslova centimetr po centimetru při restaurování sgrafit. A navíc mají neopakovatelnou atmosféru. To aplaudování ve stoje třeba po Smetanově Mé vlasti nebo po Orffově Carmině Buraně je součástí hudebního zážitku. A na to celé se zase letos těším. A když jmenovitě, tak nejvíce na Mahlerovu Symfonii tisíců.“

René Zavoral: ředitel Českého rozhlasu

„Návštěvníkům Smetanovy Litomyšle bych rád doporučil zejména Mahlerovu Symfonii tisíců v podání rozhlasových symfoniků pod taktovkou jejich šéfdirigenta Ondřeje Lenárda. A to nejen proto, že stojím v čele instituce, jejíž pevnou součástí SOČR je. Jsem totiž přesvědčen, že tento večer bude patřit k nejkrásnějším v letošním programu festivalu. Nenechám si určitě ujít ani Anetu Langerovou za doprovodu stejného tělesa či zahajovací koncert v režii PKF. A jako laického milovníka opery mě samozřejmě lákají Verdiho La Traviata nebo Bizetova Carmen.“

Pavel Kysilka: ekonom

„Nejlepší by asi bylo se do Litomyšle na čtyři týdny přestěhovat! Každopádně se vedle vydatné řádky oper budu těšit na zahajovák, pak na Mahlerovu „tisícovku“, Bernsteinovu mši, sto smyčce a Mou vlast s Jakubem Hrušou. A určitě si nenechám utéct kombinaci staré hudby Messiaenem v Kapitulním chrámu a baroka s Orffem jako hudebního základu pro ostravský balet. No a čeští piaristé ve skvěle zrekonstruovaných „Piaristech“ a stará opera u Kučerů v nádherných Nových Hradech budou bonbónkem tohoto extrémně silného ročníku Smetanky.“

MLADÁ FRONTA DNES | pátek 19. 2. 2016

Smetanova Litomyšl

DNES Mimořádná příloha

Festival s geniem loci

Renesanční perla Z nedávno obnoveného piaristického chrámu Nalezení svatého Kříže je krásná vyhlídka na renesanční zámek, který byl v roce 1999 zapsán na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Na jeho druhém nádvoří se odehrává většina koncertů. Foto: Smetanova Litomyšl

Smetanova Litomyšl, druhý nejstarší hudební festival v zemi, nabídně během pětadvaceti dní na přelomu června a července 35 pořadů, včetně osmi operních titulů od Verdiho Traviaty po Smetanovu Hubičku. Předprodej vstupenek začíná za dvanáct dní, v den výročí narození nejslavnějšího litomyšlského rodáka, ve středu 2. března.

Festival založený v roce 1949 je přitažlivý zejména prostředím, ve kterém se odehrává. Nejde jen o druhé nádvoří renesančního zámku, kde diváci zhlédnou většinu koncertů a oper a jež v případě špatného počasí zakryje vysunovací střecha. Desetitisícové město Litomyšl je plné památek, malebných uliček, výstav a dalších doprovodných programů.

„Litomyšl má prostě atmosféru,“ říká

hornista a dirigent Radek Baborák, jehož Česká Sinfonietta zde tentokrát uvede Mozartovo Requiem. I když je tu stále cítit duch obrozenců, město stromilsky neustrnulo ve vzpomínkách na Smetanu, Jirásku, Němcovou či Mařáka, ale pyšní se například neoficiálním titulem hlavního města české moderní architektury.

Během 58. ročníku festivalu bude k tomu nejlepšímu patřit uvedení Mahlerovy Symfonie tisíců či Smetanova Má vlast. Na programu je i výpravně scénické provedení Mše od Leonarda Bernsteina v režii bratrů Cabanových s Vojtěchem Dykem v hlavní roli Celebranta. Zázitek slibuje také novodobá premiéra Mičovy opery v přírodním divadle v Nových Hradech.

Na festivalu v Litomyšli panuje domácká atmosféra maloměsta a je znát,

že místní jsou na festival hrdí. „Mám pocit, že náš festival je pořádán srdcem,“ říká starosta Litomyšle Radomil Kašpar.

Každý rok tu před zámekem diváci potkají věrné příznivce festivalu, jako je třeba pěvkyně Dagmar Pecková. Nechybí dirigent Ondřej Lenárd, který slibil, že tu postupně provede všechny Mahlerovy symfonie. Přijede i Tomáš Halík, který bude v piaristickém kostele celebrat Haydnovu Missa sancti Bernardi, mimochodem volně přístupnou bez vstupného. A pak jsou tu Klášterní zahrady, umístěné mezi dvěma litomyšlskými chrámy s vyhlídkou na Litomyšl, kde se tak skvěle lenoší a kde mohou lidé bez placení sledovat Mou vlast v provedení České filharmonie, kterou sem v poslední den festivalu budou pořadatelé přenášet v přímém

Příloha MF DNES 58. Mezinárodní operní festival Smetanova Litomyšl

Osm oper	Strana 2
Mahlerova Symfonie tisíců	Strana 3
Solisté galakonzertu	Strana 4
Anketa osobností	Strana 5
Večer v Nových Hradech	Strana 6
Mecenáš festivalu	Strana 7
Program	Strana 8

přenosu. Festival je stále populárnější, i proto nejatraktivnější tituly zmizí hned po zahájení předprodeje.

„První den prodáme až 80 procent vstupenek, ale na některé pořady lze získat lístky i krátce před festivalem,“ říká ředitel Smetanova Litomyšle Jan Píkna.

